

Лобиз Сада

БРОЈ
15—18

За уредништво одговара
МИОДРАГ ВЛ. ЈОВАНОВИЋ

УРЕЂУЈУ
МИОДРАГ ВЛ. ЈОВАНОВИЋ
ДУШАН ЧАМПРАГ

За власника и издавача одговара
ДУШАН ЧАМПРАГ

ГОДИНА
XIV

Г. Св. Станковић,
Министар пољопривреде

Сточарство је најважнија грана наше пољопривреде па чак и најважнија наша привредна грана у опште. Њиме се бави највећи део нашег народа у свим крајевима земље без разлике, док су

Наше сточарство претставља врло значајно врело народног богатства

друге привредне гране мање или више регионалног карактера. Појединим гранама сточарства баве се како они најситнији, тако и они средњи и највећи поседници — земљорадници.

Три су главна момента који карактеришу важност нашег сточарства: оно заузима видно место у нашој националној економији и претставља врло значајно врело нашег народног богатства; стока и сточни производи у нашем извозу претстављају најзначајнију цифру обзиром на извоз осталих производа; стока и сточни производи служе за подмирење унутрашњих потреба у овим производима, чија вредност далеко надмашује вредност извоза.

Министарство пољопривреде имајући у виду све ове чињени-

це, а у циљу утврђивања плана рада на унапређењу свих грана сточарства, одржало је у прошлој години низ конференција стручњака и претставника заинтересованих установа и организација. На овим конференцијама утврђене су мере које треба предузети у циљу ефикасног унапређења појединих грана сточарства.

Извођењу ових утврђених мера Министарство је већ приступило у границама буџетских могућности. Међутим не се дефинитивно спровођењу свих ових по унапређење нашег сточарства необично корисних и важних мера, моћи приступити у овој и наредним годинама. Ово не бити могуће тим пре што ће, благодарени сада већ знатно повећаном извозу и потрошњи живе стоке

и сточних продуката, а с тим у вези и осетно повећаном ценом ових, у многосторности пораста интересовање код одгајивача за унапређење сточарства, што је од особито великог значаја по успешан рад државе и бановина на овоме пољу. Овом корисном раду треба да допринесу добро организоване сточарске задруге и њихови савези, срески пољопривредни одбори и приватни одгајивачи, као и редовно одржавање у појединим местима сточарских изложба и сајмова, који треба да буду у исто време и путокази за даљи успешан рад на унапређењу сточарства, како за саме поједине одгајиваче, тако и за стручњаке, који су позвани да раде на овом послу.

Министар пољопривреде,
Св. Станковић

Птицевъдството въ България

България е страна на дребното земедѣлско стопанство. Това стопанско устројство благоприятствува развитието на трудовоинтензивниот земедѣлско-стопански отрасли, каквото е и птицевъдството. Българското земедѣлско стопанство произвежда достајчно зърненѣ фуражѣ, широкитѣ селски дворове осигуряватѣ простора, необходимѣ за отглеждане на домашнитѣ птици, а самото отглеждане създава възможност за пласиране на частѣ отѣ свободната рѣчка въ стопанството, особено тая на жената и то презѣ мѣртвия сезонѣ за работа. Ице рече, стопанскитѣ условия въ нашата страна сѣ напълно подходящи за сѣществуването и развитието на птицевъдството, като отрасълѣ на селското стопанство. Въ процеса на налагащата се трансформация на нашето земедѣлско стопанство, птицевъдство играе тѣврде важна роля, защото чрезѣ домашнитѣ птици обезценитѣ зърнени храни се преврѣщатѣ най-бѣрзо въ по-цени и сѣ по-сигуренѣ пазарѣ животински продукти.

Птицевъдството е единѣ отѣ најжизнеспособнитѣ отрасли на българското земедѣлско стопанство и има голѣмо икономическо значение за нашата страна. Износѣтѣ на птицевъдни произведенија — яйца и птици, отѣ дълги години стои на второ мѣсто

на нашата експортна трѣговия. Презѣ 1930 година този озносѣ достигна 985 милиона лева или крѣгло единѣ милиардѣ лева, а презѣ изтеклата 1936 година износѣтѣ на птицевъдни произведенија възлизана 621,171,000 лева.

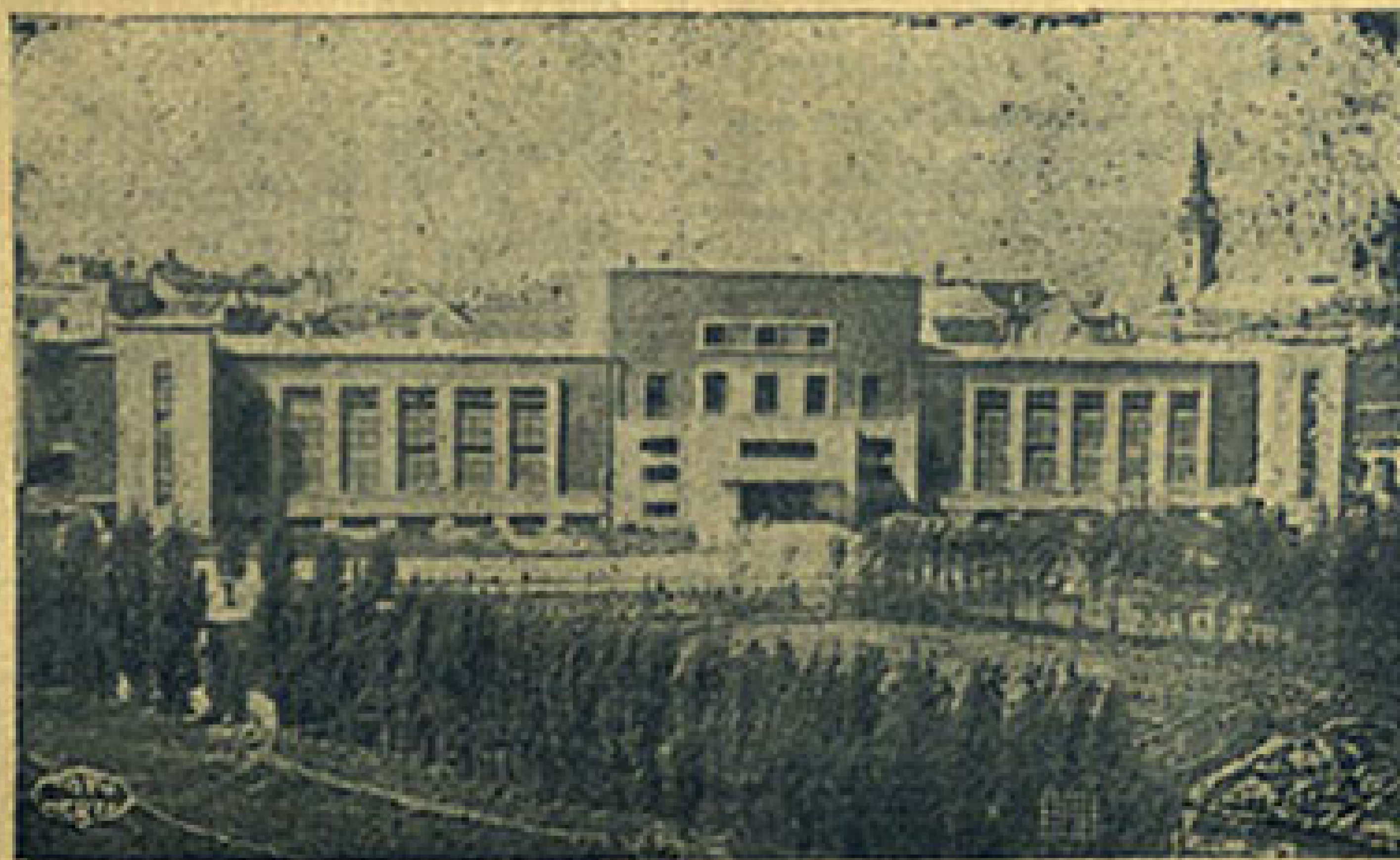
Грижитѣ за развитието и подобруението на птицевъдството въ страната сѣ предимно тяжестѣ на дрѣжавата и малко на часната иницијатива. За рационализирането и подобруението на сѣщото, Министерството на земедѣлието и дрѣжавнитѣ имоти е изработило специаленѣ планѣ, по който то настойчиво и системно провежда своитѣ мѣропријатия.

Сѣ особено удоволствие из-

ползувамѣ случая да подчертајо и тѣсното сѣтрудничество, коетѣ сѣществува въ тази област, како между специалиститѣ, така и между другитѣ деятели по птицевъдството отѣ дветѣ братски страни. Реаленѣ изразѣ на това полезно сѣтрудничество се даде сѣ дейното учасије, което взеха југославјанскитѣ птицевъди на Общобългарската птицевъдна изложба въ София презѣ месецѣ ноемвриј 1936 година. Изложениѣтѣ птици отѣ Југославия бѣха отѣ особено висока класа и направиха одлично впечатление. Всички изложени птици, които се продаваха, бѣха закупени отѣ български птицевъди, а нѣкои отѣ тѣзи птици бѣха

Г. Р. Василевѣ,
Министар пољопривреде
Краљевине Бугарске

купени и отѣ Министерството за нуждитѣ на подведомствениѣтѣ му стопанства.

Сѣтрудничеството и пријателскитѣ врѣзки между птицевъднитѣ деятели и специјалисти отѣ Југославия и България ме особено радоватѣ и азѣ пожелавамѣ тѣзи врѣзки и пријателство да крепнатѣ и се развиватѣ за успѣха и благополучието на птицевъдството въ дветѣ братски и сѣседни страни.

Р. Василевѣ
Министарѣ на земедѣлието и дрѣжавнитѣ имоти, България

Како је дошло до оснивања балканског Савеза одгајивача живине и његов рад

Онда када су на балканском небу облаци били најгњи, када су односи између појединих држава били најнесноснији, једна група људи — одушевљених поборника идеје унапређења живи-

Г. Сава Вујић

нарства — поставили су питање дали би било корисно, баш у таквој атмосфери на Балкану, приступити оснивању једног Савеза одгајивача живине, а касније да се овај Савез прошири и окупи око себе и друге пољопривредне организације земљо-

ове идеје били су упорни у своме настојању.

У Риму 1933 године поводом V. светског живинарског конгреса, долази до поновог састанка југословенских, бугарских и румунских одгајивача. На овоме састанку констатовани су истоветни погледи на ово питање и већ исте године у јесен на великој интернационалној изложби живине у Београду, која је и по личности и по квалитету била равна светској изложби живине у Риму, а на којој је учествовало 50 држава, видимо поред осталих излагача румунске и бугарске одгајиваче. Оно што је било од нарочитог значаја то је, да је на овој изложби узело активног учешћа и Министарство Пољопривреде Краљевине Бугарске. Појава бугарских делегата на поменутој изложби, изазвала је опште расположење и одушевљење код свију Југословена. Ово је уједно и прва званична посета бугарских пољопривредника нашој Краљевини, после братоубилачких ратова.

На изложби у Београду, истина, није дошло до формалног оснивања балканског живинарског Савеза, али он је у ствари од тога времена већ постојао. Као други резултат свога деловања Савез бележи посету 25 нају-

тути Савеза и изабрана је прва управа. У Савез су приступили, бугарски, румунски и југословенски одгајивачи и тиме је дошло до прве стварне сарадње пољопривредника балканских држава.

Брзојав, који сам тим поводом примио од Њ. Вел Краља Бориса, као и писање целокупне бугарске штампе сведоче, да је овај догађај и у Бугарској прихваћен са симпатијом и одушевљењем.

После овога стварног оснивања Савеза, одржана је прва седница у Букурешту 1935 год. по позиву потпредседника Савеза Др. Косте Бајкојану-а, професора Универзитета и председника Савеза пољопривредних комора. На овоме састанку могло се констатовати, да су и румунски одгајивачи живине са исто толико разумевања и са исто толико искрености и одушевљења, прихватили оснивање поменутог Савеза, као и бугарски и југословенски одгајивачи живине.

У Софији 1936 године Савез је учествовао на свопштој бугарској живинарској изложби, која је приређена од стране

Министарства Пољопривреде уз сарадњу г. агр. Иване Семерџијева, инспектора за живинарство и потпредседника балканског живинарског Савеза и г. Бориса Руменов-а председника живинарског друштва у Софији. Пажња, која је указана југословенским и румунским одгајивачима живине, од стране Министра Пољопривреде г. Ради Васиљева још је један доказ више, да је Савез на доброме путу.

Данас пак, Савез учествује на прослави 15-годишњег рада удружења живинара и голубара „Голуб 1922“ у Новом Саду, када ће нам се поново пружити прилика, да искрено и срдечно поздравимо одушевљене раденике на пољу унапређења живинарства на Балкану.

Ми ово износимо као факта и, ако смо овим нашим радом ма и најмање допринели, да се балкански народи на економском пољу приближе, ми ћемо бити сретни и задовољни.

Сава Вујић

председник балканског Савеза одгајивача живине.

Сточарство у Дунавској бановини

Приликом VII изложбе и сајма прилодне стоке, биће од интереса приказ сточарства у Дунавској бановини, односно да ли је у последњих шест година било у тој пољопривредној грани побољшања и колико, како у погледу бројног стања, тако и у погледу квалитета.

Бројно стање коња износи 352.000 комада, односно 29,2% од укупног броја коња у држави. Ту су заступљени највише коњи типа т. зв. нониус, који се одликују великом подесношћу за интензивну пољопривредну културу, а који као коњ за артиљерију стоји на првом месту. На друго место долази енглески полукрвњак, који одлично одговара за мања сељачка газдинства и стоји на првом месту као коњ за коњицу. Поред ових као претежних могу се наћи и одлични коњи арапске и липицанске расе. Према томе, коњарство Дунавске бановине тако је разнолико, да задовољава различите захтеве пољопривреде, а може потпуно да одговори захтевима наше војне спреме.

Говеда има 440.000 комада, односно 11,93% од укупног броја свих говеда у држави. Ако се овај број мери по броју становника или према величини обрађене површине онда он није велик. Према тој мери Дунавска бановина заостаје за другим бановинама, али ако се има у виду вредност тога сточног материјала онда није меродаван толико број колико квалитет тога материјала. Тада се може мирне душе утврдити, да у том погледу Дунавска бановина стоји на првом месту. Примитивно степско говече названо и подолско, које је још пре рата било претежно у овим крајевима, скоро се сасвим изгубило. Његово место је заузело и стално заузима племенито си-

менталско говече, које се одликује много бољом млечношћу, а као говече за месо долази на прво место. Истрајним и смишљеним радом сточари овог краја сигурно ће и убудуће поклањати пуну пажњу одгоју овог говечета, те можемо за кратко време очекивати, да ће Дунавска бановина у том послу моћи лако конкурисати са другим, згсада у том погледу напреднијим земљама.

У Дунавској бановини има 1.020.000 комада свиња, односно 32% од укупног броја свиња у држави. Ту је претежно заступљена наша домаћа раса „мангулица“, која најбоље претвара кукуруз у маст па када се темељито угоји продаје се у унутрашњост државе, а још у већој мери за Праг, Беч и друге западне и северне државе, које не могу да произведу тако јефтину и добру маст као ми. Ма да је у Дунавској бановини узгој мангулице претежан, ипак се налази знатан број и тако званих меснатих свиња, које се гаје углавном за месо. Број ових меснатих свиња заостаје због тога, што је њихова продаја на западу отежана због конкуренције других држава, а мора се признати и због тога, што је одгој ових свиња тежи, јер захтева нарочиту негу.

Овчарство у Дунавској бановини заступљено је са 900.000 комада, што износи 9,32% од свих оваца у држави. Овај је број доста мален, али је разумљиво да је овчарство знак екстензивног газдовања, док у Дунавској бановини превлађују орнице над ливадама и пашњацима, дакле преовлађује интензивно газдовање. Преоравањем пашњака све се више губи терен у Дунавској бановини за узгој оваца, а и поред свега тога ипак се овде налази одличан материјал

„Ко гаји живину, не каје се. Гајење живине лепо се исплаћује. Само треба pazити на расу, па гајити само оне врсте, којима најлакше подносе наше прилике, а добро се плаћају.“

„Родајланд“

радника и сточара; да се међусобном разменом стручне литературе, одржавањем стручних предавања и приређивањем изложба унапреди живинарство, сточарство и уопште пољопривреда у респективним државама; а уједно, да се пробуди свест о потреби балканске узајамности и блискости њихових интереса не само код одгајивача живине него код целокупног народа балканских земаља

Ова идеја покренута је од стране југословенских и бугарских одгајивача живине још 1930 године на светском живинарском конгресу у Лондону, иако је та идеја у оно доба значила више него утопију. Тешкоће су заиста биле велике, али покретачи

гледнијих бугарских пољопривредника, агронома, и новинара, који 1934 године посећују IV. међународну изложбу и сајам прилодне стоке у Новом Саду. На челу ове делегације налазио се г. Др. А. Куруджијев, Начелник Министарства Пољопривреде. Министар Пољопривреде г. Муравијев изјавио ми је, да он у овој посети види не само обичну посету пољопривредних стручњака, него један првокласан политички догађај, који ће бити од великог значаја за даљи развој наших односа. И збиља, у Новом Саду том приликом дошло је до одушевљених манифестација и на пољопривредном а још више на политичком пољу. Овде су коначно примљени и ста-

Значај изложба и сајмова приплодне стоке

Поводом VII Међународне изложбе и сајма приплодне стоке у Новом Саду

У месецу марту ове године навршило се тачно седам година од како је у Новом Саду приређена прва изложба приплодних грла. У живој успоми су ми још први почеци рада око остварења замисли за ту приредбу. Једна група млађих и агилнијих

Г. Др. Милош Петровић

новосадских привредника г. г. Павле Поповић Пеција, Душан Ковачевић, Др. Милош Петровић и други, користећи се искуством, стеченим на пољопривредним и сточарским изложбама у иностранству, увидела је, да се унапређење нашег сточарства може

Г. Коста П. Миросављевић

постигнути једино путем добро смишљене пропаганде а та се може вршити искључиво систематским приређивањем сточарских изложба и сајмова већег стила. Замисао је, без сумње, била добра али у њено остварење многи су сумњали. У то време, године 1931, наша привреда преживљавала је најтеже дане економске депресије. Цене аграрних производа рапидно су назадовале, обим спољне трговине се очигледно смањивао а куповна снага нашег највећег потрошача, сељачког народа, слабила је с дана у дан. Требало је, дакле, много храбрости па чак и смелости, да се у доба тако тешких привредних прилика отпочне са једном приредбом за

коју су многи неупућени сматрали да је непотребна и, да служи само за разоноду и забаву приређивача и посетилаца. Наши млади привредници, међутим, гледајући ведро у будућност, нису се дали збунити оваквим и сличним схватањима, него су са истрајношћу наставили своју акцију у својој најужој околини, северном делу Дунавске биловине. Њихов покрет наишао је у најкраћем времену на одобравање и потпору наших истакнутих привредника г. г. Др. Гедона Дунђерског, Ђоке Дунђерског, Косте П. Миросављевића, Ђорђа Ледерера, Др. Виктора Рупа, Михајла Махмера, Душана Остојћа, поч. Др. Шандора Фишера и многих других. Заједничким трудољубивим радом дошло је,

Г. Павле Половић Пеција

иако под тешким приликама, ипак до остварења замисли и 14 марта 1931 године отворена је, на врло свечан начин и уз велико одушевљење свију наших привредника, прва Изложба и сајам приплодне стоке.

У коликој мери су приређивачи задужили нашу целу народну привреду, најбоље се види по прогресу нашег сточарства. Још пре 7 година цео изложни материјал могао се оценити у најбољем случају као једва добар, а данас заслужује класификацију „одличан“. За нашу народну привреду и наш национални доходак — те приредбе имају непроцењивих заслуга. По себи се разуме, да ми још нисмо постигли све у погледу унапређења домаћег сточарства, али познавајући трудољубивост мужева који стоје на челу организације уверени смо, да ће у скорој будућности наше изложбе имати свој прави међународни значај.

Др. Бранко Петровић

„Гаји само стоку доброга соја. Кад се већ мучиш око ње, да имаш бар користи. Само крупна и расна стока се данас тражи и плаћа. Стока рђавоса соја код куће је скупа, а на тргу јефтина“.

Бугарска домаћа кокошка „Черна шуменка“

После великог рата, кад се у целом свету појавио један нарочити интерес за одгој живине и оплемењавање живинске расе, појавило се то интересовање и у Бугарској, која је у ту сврху доносила живину из Немачке, Енглеске па чак и Америке. Наши Бугарски агрономи и остали живинари носили су се мишљу и радили на томе, да створе и запате и неку врсту наше зе-

Г. Борис Руменов

маљске расне кокошке. Ово је потенцирано тим више, што су наше кокошке па и балканске и ако разнобојне и разноврсне, не расне, ипак много отпорније према суровим климатским приликама и условима газдинстава у којима се одгајају и живе под не баш тако повољним условима одгоја, те су као такве с једне стране издржљиве чак и према недовољној исхрани и болести, док су с друге стране живље и свежије и лако себи нађу храну.

И заиста, у реону Шуменскога округа т. зв. „Тузлуку“ примећена је и забележена велика маса једне врсте црне кокошке, која је свратила пажњу заинтересованих како по своме морфолошком типу, тако и својим квалитетом у газдинству.

Главну улогу у овој послу, наиме у стварању расних кокошача наши стручњаци су извели повољно и ствар је већ позната и ван Бугарске. Наложено је Државној централној опитној станици за живинарство у Софији, да преко својих специјалиста разаслатих по целом Шуменском округу, скупи све егземпларе типа „Черне кокошке“, који су давали наду да могу послужити за посао око оплемењавања и стварања нове расе.

Тада је код централне живинарске станице почео плански рад који је после пет година дао очекиване резултате. Већ прве пробе прве године допринеле су да се осети велика корист, јер су прве генерације осим чисто

црне кокошке дале најразноврсније сорте. Доста примерака је било са беличастим шареним перјем по телу, нарочито око врата; други тип са малим перјем по ногама; трећи са пигментираним црним ногама; четврти са крестом на глави и беличастим ушима као и кокошача са правим гребеном и т. д.

Али, све ове сметње су савладане и сада већ Централна станица, а и остале као Завод „Клементина“ у Плевни, који исто тако ради на подизању „Черне шуменке“ имају остварен већ један изразити тип на име: Кокошке са чистим црним, метално сјајним перјем, са црно пигментираним ногама и без перја по истим, без ресице или тек зачетком од исте, са црвеним ушима, а код петла су карактерне форме по гребену и репу.

Спољна форма „Червене шуменке“ је следећа: не тако велика (уопште је лака раса), са доста кратким ногама, перјем добро припијеним уз тело. Код петла реп штрчи под 45 степени ка леђима, са бујно извијеним лепим перјем у виду српа. Глава је мала са јако црвеним ушима и гребеном, који је код кокошача савијен у страну, а код петла је усправан горе, продужен и доста истакнут наг-

Одличан петлао црне шуменске домаће пасмине

раг у правцу темена. Али оно, што је најсимпатичније код ове расе, то су живе и светле очи, које одају свежину и лепоту.

Особине „Черне шуменке“ за газдинство су доста задовољавајуће. Уз извештај и податке које нам даје Централна живинарска станица, средња тежина ове кокошке је за 1933 годину била 1.777 гр. Јајца јој теже још сразмерно мало 0.54 гр. али постоји тенденција да се ова средња тежина повећа до 0.60 грама. Кокошке носе 150 јаја, али се међутим налази и на такве, које носе 200 јаја годишње, док је године 1931 један егземпляр те кокошке сneo 238 јаја за годину, што претставља свакако једну рекордну носивост.

Борис Руменов

председник Софиског живинарског Удружења „Птица“

ЈУГОСЛАВЕНСКО

HOFFMANN-SCHRANTZ-KLAYTON-SHUTTLEWORTH D. D.

излаже на VII међународној изложби и сајму приплодне стоке у Новом Саду своје

најмодерније пољопривредне машине

Петнаестогодишњица Удружења живинара и голубара „Голуб 1922“ у Новом Саду

Љубитељи голубова и живине, нису имали велику радост у својој голубињаку и живинарнику након повратка из светског рата. — Оскудица хране и друге неприлике уништиле су скоро све што је било од расе. — Оно мало што је остало, имало се двоструко чувати. — Одгајивачи су били тако упућени један на другог, особито ради размене приплодног материјала. — Из ових додира се, временом осетила потреба за оснивањем живинарско-голубарског удружења. — Одгајивачи голубова и живине су тако већ 1922 г. основали

Г. Ал. Дунђерски

своје удружење у Новом Саду. — Као први председник био је изабран г. Никола Ивковић, трг., за потпредседника Вилим Лерер, градитељ и за почасног председника г. Милан Поволни, касациони судија. Управу су сачињавали као благајник г. Вилим Шимон, као стручњак г. Рудолф Шмит, који је још и данас у истој функцији, на даље се као стуб живинарства и голубарства може истаћи г. Албрехт Гајгер, Алоје Абт и Јоца Перваз. — У самом удружењу наступио је 1928 г. велики развратак, јер у то време постало је живинарство популарно тако, да су чланови живинари преовладали полако над голубарима. — Ова чињеница имала је за последицу да се досадањи председник г. Никола Ивковић повукао са свога положаја, пошто је након тога изабран за вечитог почасног председника, а место њега је изабран г. Александар Дунђерски, који заузима ово важно место још и данас. — Тако је имало ово удружење за време свога 15-годишњег опстанка само два председника. — Услед унапређења живинарства заузео је 1931 г. потпредседничко место наш познати живинар и власник „Југофарме“ г. Сава Вујић. — Један знатан део чланства у то време је био мишљења, да би се боље дало организовати живинарство на задружној основи, а пошто љубитељи одгајивачи нису били зато, да се претвори удружење у задругу, заступници прве идеје напустили су удружење, пошто су основали живинарску секцију у Задрузи Земљорадника. — Ова подела није била од штете за општу

ствар пошто се о томе није ни знало ван Новог Сада, јер те две организације су увек иступале као једна целина и радиле заједнички на подизању живинарства наше земље. — Назад се развио данашњи облик удружења тиме, да је биран за потпредседника познати наш голубар г. Лоренц Петар, који годину дана касније преузима и дужности секретара, које место држи и данас.

Прву изложбу приредило је удружење 1924 год. у оквиру занатско-индустријске изложбе у згради гимназије. — Постигнут успех охрабрио је чланове, којима је била жеља, да поново приређују изложбу. — Али тешкоће су изгледале скоро непреобориве јер удружење најне располагало уређајем за изложбу. Пожртвовање чланова омогућило је ипак, да се одржи I. Међународна изложба, на дан Уједињења 1929 г. Успех на овој самосталној изложби по оцени немачких стручњака је био велики, не само у моралном погледу него и у материјалном погледу тако, да је омогућена на-

бавка уређаја за идућу II. међународну изложбу и сајам, која је одржана на дан Уједињења 1930 год. у великој сталној изложбеној згради. — Ова изложба је заузимала целу велику зграду са два спрата, са укупно 1225 кавеза. — Оцену су обавили најпознатији оцењивачи из Немачке, који су једногласно изразили своје задовољство, како о приредби, тако и о одличном квалитету изложбеног материјала.

На даље је приређена:
III међ. излож. од 29 XI—2 XII са 642 кавеза
IV . . . 1—3 XII са 402 кавеза
V . . . у год. 1934 број 832
VI . . . 1935 бр. већ 945

Осим ових изложба учествовали су чланови „Голуб 1922“, као и селекцијска Живинарска Задруга у Новом Саду у оквиру изложбе приплодне стоке у Новом Саду и Ваљеву.

У заједници са Жив. Задругом наши чланови су стално учествовали на изложбама у иностранству и то у Грчкој, Италији, и Бугарској.

Високи квалитет наше живине се испољио најбоље 1936 г. приликом припреме за изложбу у Лајпцигу, јер највећи део живине и голубова нашао је Национални комитет баш код чланова Удружења „Голуб 1922“ и код чланова селекцијске секције Задруге земљорадника у Новом Саду.

Ал. Дунђерски

Проблеми нашег извоза

Велика забринутост која је владала у нашој земљи током најтеже депресије од 1930 до 1934 године у погледу судбине нашег извоза аграрних и сточних производа, дала је места од 1935

Г. Др. Славко Станић

на овамо новом оптимизму који је дошао са поновним оживљавањем нашег привредног живота.

Можда ниједан други део наше земље није био од привредне депресије која је владала у свету, толико погођен, колико баш Војводина као главни произвођач масивних аграрних производа, тако, да се постепено враћање изгубљених позиција на страним тржиштима које је ишло упоредо са кретањем цена на горе, повољно одразило на привредну активност војвођанског подручја.

Упркос система континентирања заведеног за наше житарице, стоку и сточне производе од стране многих, првенствено средњоевропских земаља (Аустрија, Чехословачка, Немачка,

Италија, Швајцарска), извоз наших аграрних, нарочито сточних производа развијао се повољно, разблажујући силом привредних прилика у тим земљама све одредбе о претходно утврђеним континентима.

Још једном се обистинила толико пута наглашавана теза привредних организација, да ауторитативно регулисање привредног живота под паролом самодовољења, не може трајно да се одржи, а да не доведе народе до постепеног и стално већег сиромаштва.

Протекционизам је од 1935 године у сумраку, и данас се у великим западним индустријским земљама испитује могућност постепеног враћања слободи међународне трговине. Ова тенденција

појачана је услед чињенице да смо имали последње две године у свету слабе жетве и да је грозница насружања довела до стварања нових значајних залиха првенствено у животним намирницама и индустријским сировинама.

Свакако идеја слободе међународне размене добара која осваја све више маха — иако постоје још и противне тенденције — користи нашој привреди.

Хтео бих да укажем нарочито на Северне Америчке државе које се после неколико година привредне изолованости готово све више укључавају у светску трговину, што може и по нас бити од огромне привредне користи.

Последњи напори на пацификацији Средње етропе исто тако иду у прилог наше народне привреде.

Ипак, поред ових појава, мањевише независних од нас, потребно је да се до краја изгради систем повољних билатералних а по потреби и мултилатералних трговинских уговора који ће нам обезбедити већи број тржишта, а нарочито она тржишта која плаћају наш извоз златом. Та наша трговинско-политичка активност нам је тим потребнија, јер се указало да систем клириншких споразума на основи чистог робног обрачунавања (роба за робу) није за нашу земљу погодан, јер постајемо трајно кредитори већих земаља од наше, а то трајно кредитовање претставља услед валутних промена, велики ризик по нашу народну привреду.

У вези са тим треба да нагласим да управо са Северним Америчким Државама немамо трговинског уговора све од 1888 године, када је Краљевина Србија склопила последњи трговински уговор са том земљом ванредних извозних могућности по нас.

Не бих смео ово неколико редака да завршим без напомене да упоредо са добрим трговинским уговорима требамо и читав низ предузимљивих, интелегентних, светски образованих извозника, јер практичари често својом проицијивношћу и енергијом могу земљи да учине веће услуге, него најбољи трговински уговори. Др. Славко Станић

Новосадски сајмове приплодне стоке и стручно образовање наших сточара

Огромно благо нашег народа претставља наша стока. По процени неких наших стручњака, овде је у питању знатан део нашег народног иметка, — вредност у новцу од преко двадесет милијарди динара. Но сточарство је наше уједно и извор врло крупних прихода наше целокупне народне привреде: сточарство даје нашем народу велике количине главних животних намирница, и истовремено из наше државе извозе се стока и сточни производи у милијардама динара, из године у годину у све већем обиму.

Упоредимо ли квалитет нашег сточног материјала, са оним у напредним земљама, морамо,

нажалост, констатовати, да смо у том погледу много заостали. Далеко су нас надмашили нарочито Engлези, Немци, Швајцарци, Холанђани и Данци. Најглавнији узрок овој нашој заосталости је слабо стручно образовање наших сточара. Когод има прилике да се, ма и летимично, упозна са приликама сточарства у поменутих напредним државама, долази до сазнања, да се тамошњи одлични резултати у овој грани пољопривреде имају у првом реду приписати високом и темељном стручном образовању сточара.

Са обзиром на велики значај нашег сточарства за нашу свеколику привреду, наша је нај-

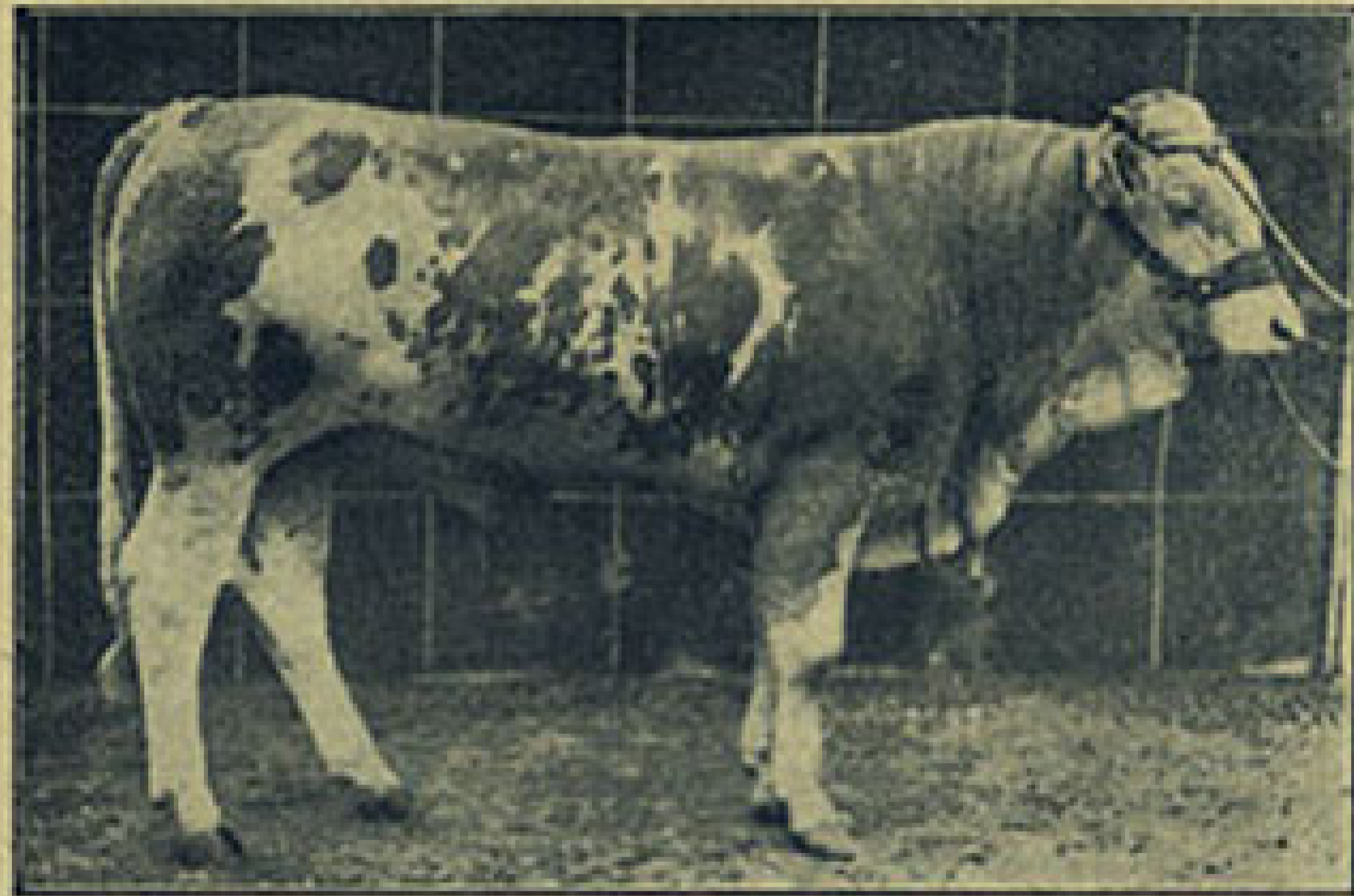
важнија народно-привредна за- даћа, да ту грану нашег рада унапредимо свима сретствима која нам стоје на расположењу, јер ћемо тиме повећати благо- стање не само наших сточара, па ни само наших пољопривред- ника и привредника уопште, него и свег нашег народа. Ширење стручног знања у редовима на- ших одгајивача стоке прва је етапа на путу који води потпуно сигурном успеху. Коликогод је потребно да се наше стручне пољопривредне школе, а особито оне са сточарским смером ставе

крви у сточним одгојима много- бројних наших газдинстава, по- стају из године у годину све јача стечипта великог броја на- ших сточара, сељака, већих по- седника, пољопривредних струч- њака, ђака пољопривредних шко- ла, као и студената наших агро- номских факултета. За све њих ови су сајмови јединствена при- лика стручног учења. Сви они долазе амо да прегледају изло- жени богати наш сточни мате- ријал, и да употпуне своје стру- чно знање и спрему за рад на што рационалнијем одгајивању

првокласне стоке. Сељачки од- гајивачи оспособљавају се на тај начин за успешан рад у од- гајивању стоке за производњу квалитативно што бољих наших сточних грла за приплод.

Тако су Новосадски сајмови приплодне стоке у споменутом смислу права школа за наше сточаре. Кроз њу пролазе сваке године хиљаде наших сељака, и стичу у њој ново, темељније, потпуније стручно знање, да им оно послужи као поуздано ору- жје у даљој све оштријој борби за процват и напредак нашег сељачког народа. Седми пут са- стају се ове године од 17 до 21 априла, наши пољопривредници, да у Новом Саду одрже смотру над изложеним сточним мате- ријалом, са којим ће, верујемо, бити потпуно задовољни. Шест пуних година улагали су прире- ђивачи ових сајмова и вредни наши сточари необично много труда, знања и умења у овај рад, и са задовољством можемо установити да им делање из го- дине у годину све више успева. Сви ови помни прегаоци нашег пољопривредног процвата несум- њиво заслужују и пуно јавно признање, јер раде за добробит свога народа и своје домовине.

Ing. M. D.

Вик сим. расе 14 м., одгајивач Рад. Стевановић, Свилајнац, I награда

што више у службу ове идеје, неоспорно велику улогу врше овде сајмови приплодне стоке. Тако је то у напредном ино- странству, па тако може и мора да буде и код нас. На темељу ове спознаје постале су неке такве приредбе у иностранству, које се онде одржавају већ дуг низ година, свагда у скоро исто време — врло познате, неке чак и гласовите смотре и сајмови за дотичну земљу, за ондашњи на- род, поглавито сељаке, у првом реду сточаре, — свечани народни дани.

И код нас је већ у том по- гледу много учињено. Новосад- ски сајмови приплодне стоке, поред великог значаја обнове

Расплодни ован цигаје расе, снимљен на изложби у Н. Саду 1936

Зашто је живинарство у Њемачкој напредно?

Њемачка је привреда у вели- кој кризи и познат је њезин четворогодишњи план у свим гранама. И у живинарству је подузета најшира акција, да се повећа домаћа продукција и на тај начин умањи огроман увоз живинарских продуката, који о- сјетно погађа привредни буџет. Када би се годишња носивост кокоши у Њемачкој подигла на 130 комада, отпао би увоз јаја. Годишња је носивост кокоши била 80 јаја те се је у задње до- ба захваљујући подузетој акцији подигла на 90, а то је за поче- так приличан успех. Њемачко је живинарство било на високом ступњу напретка а шести свет- ски конгрес и изложба у Лајп- цигу у г. 1935 показали су, да њемачко живинарство долази међу првим државама свијета и са својим материјалом, техни- ком и методама. Међу осталим један од главних разлога уна- пређења њемачког живинарства имамо да тражимо у Знању и

Вјештини продуцентата и узга- јача на пољу живинарске зна- ности и науке. Без знања нема успеха, јер нема ли знања, ра- зочарање и пропаст брзо насту- пе. У Њемачкој се у првом ре- ду највећа брига посвећује ши- рењу знања и вјештине на жи- винарском пољу, јер су узалудни и првокласни материјал и нај- хигијенскији живинарници, ако нема знања. Не само фармерски или индустријски или аматерски узгајач него обични сеоски про- дукент мора имати потребно и темељито знање живинарског узгоја а нарочито жена, која у главном у селу и води живи- нарство и која је обзиром на своју благу нарав и племенита својства наклона чистоћи, реду и хигијени у живинарству, бит- ним предусловима за успех. За пропаганду тог знања Њемачка ствара све већи и већи кадар живинарских стручних радних снага, које ће међу народом и рјечју и делом ширити знање

из живинарства. Сами агрономи нису довољни за ширење на- предног живинарства, треба дво- рити кудикамо већи број других живинарских радника и пионира, који ће у народу ширити и љу- бав за живинарство и давати му знање и вјештину у томе.

Читава разгранена организа- ција живинарских радника по- стоји у Њемачкој. Ту су живи- нарски савјетодавци, жив. по- моћници и чувари, живински мајстори и водитељи узгоја а затим живинарски стручњаци и научници на високим академским школама.

Највећу улогу у унапређењу сеоског живинарства имају жи- винарски савјетодавци и савје- тодавалице, јер они раде прак- тично на терену. Постављено их је до сада 117 у појединим срезovima. Ови иду од села до села, од куће до куће, савјетују сељаке и сељакиње у живинар- ству, дају им упутства, шире љубав према живинарству и по- казују како треба а како не треба радити. За једну годину они су одржали 5850 предавања, 70.000 практичних савјета, код 38.700 сељака успјели су, да су подigli живинарнике или друге

зграде претворили у хигијенске живинарнике и увели прстено- вање на 936.000 комада живине. Све раде бесплатно, савјесно и дисциплиновано. Њихов је број мален за Њемачку али се од године у годину има повећати. Сваки узгајач и продуцент мора да има најобичније знање у њези и исхрани, селекцији и хигијени живине. То стиче у школи, те- чајевима. На томе успешно ра- де живинарски помоћници и чу- вари. Живинарски помоћници имају приличну живинарску изо- бразбу и за то се постављају на важнија мјеста, дочим живи- нарски чувари раде као стручни радници на мањим одгајалишти- ма и расплодним узгајалиштима. Чувар односно чуварица врше најпре праксу годину дана на једном пољопривредном добру где се упознаје са свим пољским радovima а затим мора другу годину да обави на којем живи- нарском одгајалишту. Живинар- ски помоћници и помоћнице раде годину и 9 мјесеца на ка- квом по држави признатом жи- винарском одгајалишту, затим врше три мјесеца праксу у ка- квом огледном и покусном жи- винарском заводу и ту полажу испит. Ако живин. помоћник или помоћница хоће да буде живи- нарски мајстори, онда морају положити нарочити мајсторски испит и то после навршених 25 година живота и пет успешних година праксе на живинарском одгајалишту. Ако живинарски помоћник или помоћница хоће да буде живинарски водитељи узгоја онда морају након поло- женог помоћничког испита из- вршити четири године живинар- ске праксе и једну годину уче- ња код огледног и покусног за- вода. За овај се посао захтјева много теоријског знања. Осим ових стручних снага имамо још живинарске вјештаке, управи- теље и асистенте и доценте, који своју наобразбу и знање стичу на високим школама

Уз ове стручњаке имамо и заводе за пореклописне књиге и за умножавање расплодног ма- теријала, огледне и покусне ста- нице те школе, који сви енер- гично и стручно дјелују на уна- пређењу живинарства. Што се тиче упознавања прехране и лијечења разних живинарских болести постоји нарочита орга- низација на челу са државним здравственим уредом, којој се има захвалити да у Њемачкој врло слабо имаде живинарских пошаста.

На ширење знања доприносе врло много разни живинарски течајеви — кратко, повремено и дуги а којима могу присуство- вати и жене нарочито сељакиње. За дивљење је свијест њемачког сељака. Живинарски завод у Ердригуну сваке године одржава кратке живин. течајеве. Лањске године свршило је овај течај 800 сељака-сељакиња. Ове године је 4 марта отворен течај, али је толика навала сељакиња (4000) била, да је сала била препуна и морало се је са полицијом враћати остале, јер за њих није било мјеста. У течају се је пре- давало о узгоју пилића, о ис- храни и болестима а нарочито нагласило улогу сељакиње у битци за повећање продукције.

Овакав рад на пропаганди жи- винарства и ширењу знања у

тој грани те организације чита-вог тог рада мора безусловно водити успеху и увјерен сам, да ће њемачки сељак, који је свје-стан, дисциплинован и воли искрено своју огаџину, доприни-јети да његова земља без тешких последица прође кроз своју економску кризу.

Нама све ово мора бити при-мјером. Наше живинарство са-чињава осјетљиву ставку у на-шем извозу, оно је огромно национално богатство и ми мо-рамо тежити за његовим уна-пређењем. Али ми на жалост

немамо знања у живинарству. Врло је мален број агронома и ветеринара који се баве живи-нарством или га проучавају, преостала живинарска одгајали-шта таворе и боре се да не пропадну, живин. течајеви се не одржавају, школе немамо, оглед-них завода немамо, живинарских учитеља или стручњака немамо, сељак и сељакиња препуштени су сами себи; *ничега немамо, задњи је час, да се пренемо!*

Бијељина, 1 априла 1937.

Др. М. Павловић
Бијељина

Индустрија за прераду меса и извоз њених производа

У чему је коњукура за извоз масти?

Приликом отварања међуна-родне изложбе приплодне стоке и сајма у Новом Саду изнели смо прошле године на истом месту сав значај индустрије за прераду меса, с обзиром на чи-њеницу што она прерађује сировину стоку искључиво домаћег порекла. Ово је у једној држави са претежно аграрно-сточарском структуром од велике важности. Познате су тешкоће валутарног, привредног и политичког карак-тера које имају чак и богате државе око набавки сировина. Писали смо о улози наше ин-дустрије у предатној Србији и о њеном развоју после уједи-њења. За време анексионе кризе она је дала привредном животу Србије нов правац, а последњих година она поново заузима све важније место у целокупном извозу Југославије.

Да видимо у каквим прилика-ма она сада ради? Централна тачка меснате индустрије је данас производња масти и у вези с тим уновчење меса. За маст постоји коњукура, она се лако продаје, док са продајом оног меса које остаје после фабрика-ције масти и даље имамо велике тешкоће. Могућност прераде и извоза огуљеног свињског меса одређују нама и капацитет у производњи масти, а меса има око 40% и код мангалица-пасмине, која даје највише масти.

Нашој индустрији потребне су и свиње меснате расе (као јорк-шир и друге које дају врло мало масти) за производњу меснатих артикала високог квалитета и за извоз бацона у Енглеску. У по-четку је одгајивање ових меснатих свиња које дају врло мало масти слабо напредовало, што је разум-љиво у једној држави — као у нашој — где је култура кукуруза тако раширена, да је најважнији пољопривредни производ. Мес-нате свиње не смеју да се хра-не кукурузом док код нас се хране свиње баш ради бољег уновчења његовог. Свињогојство (као и живинарство) не спада према томе искључиво у сточар-ство; оно има и индустријски карактер јер прерађује кукуруз у маст, сланину и месо. Свиња је једна жива машина која из-врши ову прераду, ову транс-формацију. Она би требало пре-ма томе да заузме на ранглисти наших животиња угледније место!

Да видимо шта каже наша из-возна статистика последњих го-

дина о извозу наших најважни-јих производа:

Маст и сланина	
1934	2154 тона, 26 мил. дин.
1935	5241 " 67 "
1936	9572 " 124 "
Месо	
1934	3223 тона, 23 мил. дин.
1935	6894 " 66 "
1936	9436 " 116 "

Из овога се види да је извоз у ретко снажном скоку и да из-носи 3 до 4 пута више него 1934 год. Да видимо да ли је то ре-зультат једне смишљене, планске извозне политике или су овде други узроци по среди?

Полазна тачка овога развитака је трговински уговор који смо склопили у јуну месецу 1934 год. са Немачком и којим је нама обезбеђен годишњи контингент од 300 вагона масти. До тада је Чехословачка била наш једини купац масти и сланине. Извоз масти у Немачку дао је фабрика-цији тога артикла велики пот-стрек али пошто ни чеси ни немци неће да купују огуљено месо нисмо веровали да ћемо моћи извозити цео немачки кон-тигент. Због привредне еманци-пације, аутархије, стране државе увозе живе свиње — од нас већи-ном масне мангалице — чијим се клањем сами снабдевају маћу, сланином и месом. Маст ове др-жаве увозе до стварне потребе пошто је њена потрошња јача ака импорт меса не дозвољавају да не би угрозили интересе њи-хових сопствених угојивача. У-возом живих свиња Аустрија и Чехословачка су се у првом реду створили индустрију за прераду меса, разуме се на штету наше индустрије.

Али јачом потрошњом меса у нашој унутрашњости (јефтенијим ценама) могли смо фабрикацију масти толико повисити, да смо поред старог чешког контингента извозили и нови немачки у цело-сти. Извоз у Немачку могли смо суперконтингентима у последње време чак и повисити. И ако тај повећани извоз масти има свој корен у поменутом трговинском уговору са Немачком не можемо га бележити као резултат наше привредне и трговинске политике.

Сједињене Америчке Државе — одлучујући фактор у производњи масти и диктатор цена на свет-

ским пијацама — због суше последњих година биле су при-нуђене, да у необично јакој мери снизе бројно стање стоке и следствено и фабрикацију и из-воз масти. Сједињене Америчке Државе извозиле су:

1933 год.	264.000 тона масти
1934 " "	198.000 " " а
1935 " "	само 43.000 " " !!

Од 1935 год. пао је њихов извоз на једну шестину. Јасно је да је овај изостанак изазвао већу тражњу масти других порекла у потрошачким државама а у првом реду у Немачкој. За европске конзументе Југославија и Мађарска су дошле у првом реду у обзир као нови лиферанти и поред огромног повећања продук-ције вештачких масти (маргарина) и бутера у дотичним потрошачким земљама.

Кад се поред тога још узме у обзир да Немачка системом клириншких плаћања — где се роба плаћа робом — на њен тако специјалан начин од мањих држава може да купује тако ре-ћи сваку количину аграрних про-извода и других сировина обез-бедивши с тим извоз т. ј. продају њених готових индустријских про-извода, лако добијамо праву слику о узроцима и моментима који су пратили нагло повишење нашег извоза масти. Ситуација је данас већ таква — и то баш са Немачком — да званична рука кочи наш извоз тамо. (Не-ћемо овде улазити у разматрање питања у колико је ова полити-ка целисходна и добра). Ван сваке сумње је, да за маст и сланину постоји велика интернационална коњукура.

Да се вратимо на нашу извозну статистику. Нагло повећање из-воза масти и меса још не значи да су се запосленост и рентаби-литет у истом размеру повисили. Наша индустрија за прераду меса и даље ради са делимично неис-коришћеним капацитетом, јер је извоз масти и закраних свиња више кланични посао, који се врло брзо обавља и не захтева истовремено и прераду меса. Наша индустрија би била у своје делокругу кад би могла да извози зимску саламу, шунке, кобасице, итд. Ови артикли међутим за извоз једва долазе у обзир пошто их стране државе саме фабри-кују често са нашим свињама. Примера ради желимо само на-вести да су поједине наше фаб-рике производиле раније и до 80 вагона зимске саламе годишње а данас целокупна југословенска продукција — свих фабрика за-једно — једва износи 60 вагона, која се количина до 60% троши у земљи. То важи и за остале прерађевине од меса. И за њих имамо само унутрашњу пијацу која је за нас незнатна, узима-јући у обзир домаће клање и да у градовима занатлије-кобасича-ри покривају локалне потребе.

Како је већ поменуто и извоз огуљеног свињског меса је скоп-чан са великим жртвама. Овог „нуз-продукта“ фабрикације масти можемо извозити само у Ау-стрију, где за ово месо добијамо 5-6 дин. нето за 1 кг што зна-чи губитак од 50% !!

Један од најважнијих задатака наше државне трговинске поли-тике је у томе, да се нађу и о-безбеде нове пијаце за месо и његове прерађевине. У томе

правцу досада није ништа учи-њено. Због тога и аутархије у страним државама сукцесивно смо изгубили наше старе потро-шаче. Наш велики извоз масти не можемо нашој привредној политици уписати у корист јер је исти проузрокован међународ-ном конјунктуром.

Главни циљ наших меродав-них фактора на пољу сточарства и сточне индустрије — је извоз живих свиња. На извоз полуфа-бриката и прерађевина се не обраћа довољно пажње и ако је експорт у тој форми далеко кориснији. Национална економија је већ одавно решила ово пита-ње у корист извоза готових пре-рађевина.

Од јачег извоза масти првен-ствено има користи наше сто-чарство т. ј. одгајивачи свиња услед веће тражње што је ко-рисно и са општег гледишта, јер диже потрошачку моћ маса. Штета је да индустрија мора да жртвује свој профит на маст код извоза огуљеног меса.

У последње време се лепо развио наш извоз бацона — ла-ких меснатих свиња — у Ен-глеску. Ни тај извоз нисмо мо-гли повећати и ако за то посто-је сви предуслови и југословен-ски контингент износи само 1/4% укупног енглеског увоза у томе артиклу. И Француска је велики потрошач месних прерађевина увозећи знатне количине са стра-не (нарочито из Италије) И са Енглеском и са Француском смо годинама били пасивни у разме-ни добара. Ове велике и богате државе су стално мање куповале од нас него ми од њих, а ипак нисмо успели да им продајемо наше производе. Због бројног становништва, велике потрошње, високог стандарда живота у овим државама једна за њих мала ко-личина — могла би нас потпуно задовољити. Објективности ради морамо напоменути, да Францу-ска нам одобрава годишње увоз од 40 (четрдесет) мтц. зимске саламе и кобасице. Не знамо да ли је то више смешно или жа-лосно?!

Сједињене Америчке Државе могле би у сваком случају као потрошачи доћи у обзир и то нарочито за финије прерађевине, али са овом великом државом не можемо ни почети да радимо пошто немамо ветеринарску кон-венцију на коју се чека већ не-колико година. Узгред буди ре-чено да суседна Румунија има већ ту конвенцију и ако је њена индустрија за прераду меса ма-ње развијена.

У последње време из Италије траже нашу маст и сланину у мањим количинама.

Жалимо што ружичасти из-глед нашег статистичког прегле-да о извозу још даље морамо кварити с обзиром на нашу ва-лутарно - финансијску политику због недостатка чврсте основе за калкулацију у извозу на на-шу најважнију пијацу — у Не-мачку. Код летећег курса не-мачке рајхсмарке принуђени смо са државне стране на спекула-цију јер не можемо знати ко-лико ћемо примити за извезену робу. Дуго смо примали за је-дну марку 17.50 динара; дуго смо калкулисали са 14.— ди-нара, а за огроман извоз кал-кулисан по том курсу добили смо само 12.— динара!

Приликом девалвације западно-европских држава су наши извозници исто тако претрпели велике губитке. А сви ови губитци извозника иду неоправдано *увозницима* у корист. Зар не би било могуће да се ове разлике изједначе код наше централне новчане установе? И извозник и увозник би у том случају при-

мио оно на шта је рачунао.

Било би само за желити да се наш извоз штити као и наш увоз, да се нашој извозној индустрији посвети толико пажња колико се посвећује оној нашој индустрији која живи од царинске заштите а прерађује са страним капиталом страну сировину; Роберт Цихлер-Гашпаровић

Значај Међународне изложбе и сајма приплодне стоке и живине у Новом Саду и заштита домаћег сточарства и живинарства

У нашем, као и код других народа био је обичај, да се у појединим већим местима одређују преко године нарочити дани, у које се искупују продавци и купци и ту куповали и продавали. Некада, скоро сва трговина вршена је у ове дане. То су били *панађури* или *вашари*. Они су, дакле, биле пре-

Миодраг Вл. Јовановић

тече данашњим великим Земаљским или Међународним сајмовима и изложбама.

Истина, ти панађури и вашари се и данас одржавају, али носе и имају чисто локална обележја.

Специјално код нас, на нашим панађурима, могла се продавати само *стока* и *сточни* и пољопривредни производи (земљораднички, шумарски, воћарски, пчеларски и други производи, као и циће и сточна храна.) По томе судећи излази, да се још у најранија времена примитивне привредне делатности код нас сточарству давала изузетна важност и предност над другим многим пољопривредним гранама.

Према томе, иницијатива за оснивање сталне међународне изложбе и сајма приплодне стоке и живине, има свога пунога оправдања у непрестаном њеном порасту и све већем успеху, на супрот оних песимистичким схватањима појединаца, који су томе подухвату прорицали потпуно неуспех.

Међувремено, од дана прве изложбе до данас, из године у годину, значај наше изложбе био је све већи, обим рада све пространiji, број излагача и посетилаца у сталноме порасту, интерес за откуп и сам откуп све јачи па, према томе, и сам успех све бољи и бољи тако,

да новосадски сајам и изложба важе данас као неоспорни чинилац за пласман нашег сточарства и живинарства на међународним пијацама. Посебице пак, као одлучујући, моћни чинилац, који утаче на успешан развој нашег сточарства и живинарства. Она већ данас, а за у будуће по готову кад се изграде стални павиљони и прошири изложбени простор, јесте осовина, око које се наши вредни земаљски одгајивачи међусобно такмиче.

Подизање, помагање, усавршавање и заштита домаће привредне производње јесте један од веома важних задатака државне привредне политике. У свима њеним гранама има се спровести безусловна примена свега оног, што би не само појачало производњу већ и квалитет (квалитет) те производње, јер у колико је производња јака и боља, у толико опада увоз са стране и мање се новца у иностранство даје. Сем тога, осигурава се боља и бржа проја производње, с обзиром на околност, да је конкуренција, нарочито после светског рата, нагло и несразмерно порасла.

Као претежно аграрна земља, ми пре свега морамо водити особитога рачуна о појачању пољопривредне делатности и о свима овим гранама њеним, које су уско и неразлучиво везане за њу. Специјална и нарочита пажња код нас треба и мора да се посвети *сточарству* и *живинарству*, као врло корисној и уносној грани националне привреде.

У нашој земљи, где сточарство има све предуслове за развијање, оно је још увек *недовољно развијено*. И у колико је оно данас *штак на завидној висини* и претставља *несумњиви напредак за пар година уназад*, има се *вахвалиши* у првом реду изложбу у Новом Саду, која је *прва дала знак и подвукла потребу рада и практично га на томе пољу прихватила, одржала и одржава*.

Све до 1931 године, наше сточарство и живинарство је било препуштено разним утицајима. Систематски форсирања *каквоће* наших сточарских и живинарских производа била су отсутна, јер се кроз ситна газдинства, појединачно нису могла приказати. Утакмице није могло бити, јер је додир био онемогућен. Али од прве међународне изложбе и сајма у Новом Саду 1931 године до данас, постигнути су невероватно велики резултати. Наши одга-

ДАМЕ НЕ ЗАБОРАВИТЕ

ДА СЕ НАЈБОЉИ УСПЕХ ПОСТИЖЕ УПОТРЕБОМ

ДИВА КРЕМА
БЕЛЕ И РУЖИЧАСТЕ БОЈЕ

ДИВА ПУДЕРОМ
У ДЕВЕТ РАЗНИХ БОЈА

ДИВА КОЛОНСКОМ ВОДОМ
СА РАЗНОВРСНИМ МИРИСИМА

ДИВА ШАМПОНОМ
И
САПУНИМА

ПРОИЗВОДИ:

КРАЉЕВСКА ДВОРСКА АПОТЕКА

Mr. СТ. Д. ПОПОВИЋА
апотекара

НОВИ САД.

Краља Петра II улица (Футошка 124)

Телефон 33-74.

Телефон 33-74.

јивачи показали су се дорасли позиву. *Приватна иницијатива је и на овом пољу показала колико је моћна да утиче на буђење колективне свести у поштивом.* Задружни облик рада, као најпогоднији у привреди, а који је у исти мах и наше славенско делатносно обележје, испољио је своју пуну вредност и оправдао наде у њега полагаче.

Истина, не може се пропустити а да се не каже, да је и помоћ надлежних, Банске управе и Министарства Пољопривреде била увек указивана, али још не у оној мери колико би то требало бити и колико овакав посао то заслужује. Ако се узме у обзир, да пред нашом изложбом стоји још једна маса нерешених задатака, међу којима је на првом месту откуп сталног изложбеног терена и подизања сталних изложбених зграда и павиљона, онда је јасно, да за коначан успех ове акције та помоћ мора бити ефикаснија и за прво време олакшати организацију, која је до сада била скупа и чији трошкови су увек ишли на рачун одгајивача, поред оних многобројних, који су га онемогућавали и онемогућавају код извоза његових сточарских производа.

Омогућимо одгајивачима да за свој зајста напоран труд добију не само заслужено признање у дипломи и пехару, већ у знатним премијама и новчаним наградама и омогућимо му, да повећа и појача извоз сма-

њем трошкова и административне процедуре око контигентирања. Јер свака пара издата у горње сврхе, биће временом држави троструко накнађена.

Приватна иницијатива у виду изложбеног одбора и његових помагача, одгајивача и посетилаца, учинила је своје. Интерес и воља су ту и ако се то благовремено и са мало материјалних жртава искористи, онај коначни, велики и неоцењиви успех наше изложбе је несумњив. Ова га је истина већ до сада видно манифестовала и ред би био, да се тај успех награди не признањем, јер су га они свесни, већ омогућењем да тај успех прошире, да га увеличају и да кроз њега наше национално земаљско сточарство и живинарство коначно оспособе за конкуренцију иностраноме, коме већ сада заједно обављање бриге, нарочито у свињогојству, делимично у говедарству и живинарству. Бијанс нашег извоза, који ни сада није баш тако мали, повећао би се и претстављао високу ставку националних финансија.

Међународна изложба и сајам у Новом Саду су одлучујући чинилац у развоју нашег сточарства и живинарства и претстављају једино одлично организовано васпитно и систематско пропагандно сретство и дужност је свих: и општине, и бановине и државе, да је помогну и да јој омогуће пуну развој.

Миодраг Вл. Јовановић
судски приправник

Лов и пољопривреда на VII Сајму у Новом Саду

Савез лов. удружења за Дунавску бановину броји 350 удружења, са преко 6000 чланова. — Лов у Дунавској бановини претставља вредност од неколико милиона динара

У вези са Пољопривредном изложбом о којој је било већ речи у нашем листу, наши ловци приређују и своју II Савезну ловачку изложбу, у посебном одељењу и са бираним ловачким трофејима.

Према досадањим пријавама на тој изложби узимају учешћа: Музеј Њ. В. Краља Александра из Топчидера, Савез ловачких удружења за Дунавску бановину,

Г. Јоца Дивилд

властелинства у Илоку, Ст. Фугтогу, Ечки, г. Др. Гедеон Дунђерски, ватим Ловачки клуб из Сомбора, Вршца, Петровграда, Браћа Стојић из Београда, барон г. Влада Рајачић, г. Јоца Дивилд, г. Миливој Петровић директор Шума, г. Михајло Пећина и други истакнути ловци.

Да би добили поближа обавештења о значају и вредности лова, који се код нас довољно не познаје ми смо се обратили председнику Савеза ловачких удружења за Дунавску бановину г. Јоци Дивилду, новосадском апотекарару, који нам је уступио своје белешке и у главном изјавио:

Код напреднијих народа о ловству писана су читава дела, она су у некојим напредним државама и предмет наставе у школама. Међутим код нас на рачун ловаца праве се кадгод и неукусне шале, а о лову скоро нико ништа не прочита вिति зна, да је лов важан фактор у пољопривреди. Ми смо ову изложбу организовали као прет-

срему за ловну олимпијаду у Берлину и да би упознали бар донекле ширу нашу јавност са циљевима ловаца и са вредношћу лова, који се код нас обично сматра само као спорт. Међутим лов иако је један од најстаријих витешких спортова, он је уједно у новије доба и важан фактор у народној привреди. Лов постоји отако постоји и сам човек. Људи су некад од лова живели и у вечној борби са дивљим зверима ојачавали своје тело и подизали дух, да би касније били спремни и за ратне врлине, кад је надошла и борба између појединих племена тадањег времена а касније и држава. Предмети из лова добијени, дали су прве контуре индустрији, јер се из кожа правило одело, а из костију и рогова разво оружје и занатски алат.

У лову ухваћене и постепено припитомљене звери, основни су почетак каснијем и данашњем сточарству, које се, како видимо, баш на овој изложби поновно нашло у заједници.

Југословенско ловство преживљава, као и сва друга савременија схватања, своју кризу. После донашања новог Закона о лову из 1931 године оно се нагло опоравља, јер је раније разнолико (9 разних Закона) законодавство тај процес заустављало.

Данас скоро и нема државе, која ловству не би дала онај значај који му по његовој стварној вредности и припада. Наша држава додуше још спада у ред оних, које по својој необавештености ловство сматрају као посебну спортску пасију доколних људи и ништа друго. Међутим лов је и са тог погрешног гледишта спортског, ипак много напреднији, кориснији и потребнији од многих данас „модерних спортова“ који заједници не доносе скоро никакве користи.

Од лова имају користи прво држава као највиша јединка, затим бановине и општине, а коначно и појединци, грађани оне најниже јединице т. ј. општине.

Ако посматрамо лов са гледишта наше спољне трговине и саберемо податке, које је при-

Uspeo lov u Baču

купила наша Генерална дирекција царина, добивамо једну сумарну табелу за првих 10 година наше заједничке државе т. ј. од 1919 до 1929 године која у коначној цифри претставља једну импозантну суму од близу 400 милиона динара, која је ушла у државну касу само од производа лова т. ј. од меса, коже и рогова, које је извезено из земље. За исти период времена увоз је био испод 20 ми-

лиона, дакле ловство је дало један вишак од којих 380 милиона у билансу наше спољне трговине, већ у оно време када је ова била још слабо организована.

Морамо да истакнемо, да иако се годишњи приход од лова мења, он је према подацима из задњих година заокружен; па ћемо на првом месту поменути онај чист приход, који добивају држава, бановине и општине за једну годину:

А)

1. на закупнине (Дунавска, Дравска и Савска банов.)	Дин. 6,000,000
2. бановинске таксе на закупнине	1,020,000
3. државне таксе на ловачке карте	1,800,000
4. бановинске таксе на ловачке карте	1,000,000
5. пристојбе за допуштење за ловљење	2,250,000
6. таксе на ловачке псе	300,000
Укупно динара 12,370,000	

Б)

1. награде чуварима лова 6,000 по 3,600 Дин. као просечном платом годишње	Дин. 21,600,000
2. хајкачи и носачи у лову најмање годишње	1,000,000
3. подвозна средства, кола, аутомобили, железн. итд.	900,000
4. државне фабрике за барут, олово, чауре и муницију ловну уопште	12,000,000
5. набавка пушака и другог ловачког прибора	5,000,000
Укупно Дин. 40,500,000	

В) Према статистици спољне трговине из 1929 године:

1. месо од длакасте дивљачи у вредности	Дин. 2,311,560
2. месо пернате дивљачи у вредности	503,730
3. просте коже од дивљачи	23,929,232
4. фиве коже од дивљачи	13,720,947
5. роговље јелена у вредности	6,700
(трофеје стају много више, но ове нико не продаје)	
6. живе дивљачи за 1929 годину у вредности	111,945
(но у каснијим годинама око 1,500,000 Дин.)	

или свега Дин. 40,584,114

а то је отприлике просечна свота и за оних 10 година 1919—1929 године које смо напред у укупном износу поменули.

Ако сад саберемо све те три ставке прихода, добијамо једну своту од 93,454,114 динара као годишњи приход лова, који свакако вије за одбацивање. Тај приход с обзиром да овде мањкају још извесни подаци није коначан и једини, но он је толико убедљив, да и највећи непријатељи лова и ловаца пред том сумом морају устукнути.

Нема сумње да нас сад за новосадску II Савезну ловачку изложбу интересују подаци са територије Савеза ловачког удружења за Дунавску бановину, те ћемо, колико нам простор дозвољава, овде извести податке за 1935 годину, пошто задњи подаци из 1936 године нису још

сређени, а с обзиром на бољу ловну годину и већу цену дивљачи ти приходи ће бити по свој прилици за којих 15% већи.

Пре него би смо прешли на приходе, изнећемо податке из наше војвођанске статистике за првих 10 година 1922 до 1931 године отако постоји Савез ловачког удружења у Новом Саду, и отако се та статистика озбиљније почела прикупљати.

За тих 10 година побијено је на оној територији где су постојале тада ловачке организације (а то је само за којих 50% површина) штетне и корисне дивљачи 2,801,145 ком. од тога 864,000 зечева, као најбројније дивљачи.

У нашој земљи побије се око 600,000 зечева, а ми видимо да је код нас (на ловној површини од 249,000 кв. км.) у б. Војво-

Bogata lovina na vlastelinstvu u Iloku

Uspeo lov u Plavni 1932 godine

дивни првих година после ослобођења био просек 86.000 ком на целој површини, пошто смо располагали тада са делимичним подацима док данас т. ј. последње 3 године исказује статистика преко 100.000 ком. зечева годишње. Међутим Чехословачка која је слична по величини и конфигурацији нашој земљи, исказује у својој статистици из 1933 године 1.607.286 ком. зечева. Данашња мала Аустрија (на ловној површини од 134.475 кв. км.) 520.000 ком зечева, а Немачка која има на својој ловној површини (468.717 кв. км.) 2.737.496 ком. зечева, и много високе дивљачи нарочито нас надмашује.

Прва статистика после ступања на снагу новог Закона о лову која је сређена за нашу Дунавску бановину је она из 1935 године и она исказује:

I Корисна дивљач:

1 Јелена	272 ком
2 Јелена-шарењак	5 "
3 срна и срдана	388 "
4 зечева	105.146 "
5 јаребице	374 "
6 јаребице-пољске	21.172 "
7 фазава	3.150 "
8 препелица	9.071 "
9 шљука	1.451 "
10 див. гуске	5.170 "
11 див. патке	15.318 "
12 лиске (сарке)	3.039 "

I Површина ловишта у Дунавској бановини:

1 површина општинских ловишта издатих у закуп	1.785.204 хект. (или око 3.100.000 кат. јутара)
2 површина општинских ловишта неиздатих у закуп	25.655 "
3 излучена—приватна ловишта (161 на броју)	140.920 "
4 резерватна ловишта (16 на броју)	39.837 "
5 зверињаци (4 на броју)	2.855 "

Укупна површина 1.994.471 хект.

II Користи од лова на горњим површинама:

1 Закупнина за ловишта општинска	Див. 1.291.159
2 20% бановинска такса на горњу закупнину	" 258.232
3 3% таксе на закупнине за Бан. лов. фонд	" 38.734
4 наплаћена државна такса за издате ловачке карте	" 76.100
5 наплаћена бан. такса за издате ловачке карте	" 51.001
6 вредност побитих 105.146 зечева просечно 15 д.	" 1.577.190
7 вредност извезених 2.000 живих зечева á 55 д.	" 110.000
8 плате чувара лова, хајкачи, подовна сретства, месо, коже, роговље и други приходи	" 2.500.000

Укупни приход динара 5.902.416

Овој цифри нису придодати они приходи у вези са ловом, које има трговина, индустрија, занатство и други фактори (оружје, лов. прабор, муниција и т. д.), који сигурно прелазе двоструку своту коју смо напред поменули, а коју су примили држава, бановина, општине, намештеници и др.

Кад опет узмемо у обзир, да је 1936 година била обилатија са дивљачи, а нарочито са зечевима, који су баш у овим крајевима најбројнији, па да је

побито око 120.000 комада, и да је цена мртвих зечева била просечно 18 динара, онда добијемо једну ваиста лепу своту од 2.160.000 дин. само за зечева. И сама та цена је повољна и за потрошаче који ово месо радо једу, јер кад продају кожу, стаје их 1 кг. хранивог меса, којих 4 динара. Прошле године извезено је 4.813 ком. живих зечева по 60 динара што чини 288.780 динара.

Па ипак и поред те евидентне користи, коју смо овде ма и

у збијеној форми изнели, има изванредно, на срећу мањи број пољопривредника и воћара, који на потсмех многобројних напреднијих, па и они назаднијих народа траже, да се зец огласи за опасну штеточину и уништи.

И што је најжалосније то траже они који имају најмање зечева, а у Војводини која је најбогатија са зечевима, а можда најсиромашнија у воћарству, утврђено је, да је штета од зечева минимална, и да ти „силни“ зечеви нису још сатрли оне малобројне воћке.

Ова II Савезна ловачка изложба с обзиром да је приређена на брзину и да је било време расположиво и сувише кратко, даће само један део приказа, вредности и лепоте лова у слици.

Наши јелени са „Бела“ познати су у целом свету, но штета је да ћемо тек неколико примерака моћи приказати, на овој изложби, а има их доста

капиталних. Од изложених истиче се као ретка трофеја 10-ерац г. Др. Г. Дунђерског, са тежином рогова од 10 кг.

Све изложене трофеје биће по посебној комисији оцењене и унете у каталог. Оне нарочите реткости и капиталне трофеје биће после ове изложбе превете у Загреб на сабирну изложбу, а одатле у Берлин на Међународну ловачку изложбу, на којој учествују 33 државе.

Изисећи ове податке, ми апелујемо на све наше ловце и неловце, да присуствују отварању ове изложбе 17 о. м. и да се увере и сами како је лов не само здрав и користан спорт, него једна важна грана народне привреде, која има већу вредност, што је веће разумевање свију кругова и што је рационалније газдовање са ловиштима.

Јоца Дивилд,
претседник Сав. лов. удруж.
за Дунав. бан. и гл. уредник
„Лов. Гласника“

Ловачке приредбе у Новом Саду

17 априла отварање ловачке изложбе и сајма — 18 априла скупштина Савеза ловачког удружења и матине

Према обавештењу из канцеларије Савеза лов. удружења за Дунавску бановину, утврђен је коначно програм лов. приредби у вези са Пољопривредном изложбом овако:

У суботу 17 априла у 10 часова отварање VII Међународног сајма и II Савезне ловачке изложбе, у просторијама Пољопривредне изложбе у Шумадијској улици.

На ове приредбе позвани су г. г. Министри пољопривреде и шума и рудника, затим г. Бан Дунавске бановине и друге угледне корпорације и личности.

Разгледање свију одељења изложбе траје цео дан, а они који тај дан не стигну могу исту разгледати и у наредне дане недељу, понедељак и уторак. У одељењу II Савезне ловачке изложбе, која се налази у главној згради на II спрату стално дежурају новосадски ловци и чланови Савезне управе.

У недељу 18 априла у 9 часова пре подне одржаће се XV редовна скупштина Савеза лов.

удружења за Дунавску бановину у свечаној дворани Банске управе, на коју су обавезни сви ловци да дођу. После скупштине у 11 часова полазак на изложбу, а у 11.30 часова приређује Савез ловачких удружења Ловачку матину у биоскопу „Ураниа“ (у Хабагу) за све ловце и неловце.

На Ловачком машини-у одржаће уводну реч о значају ловачких изложби и улози лова у пољопривреди, делегат Изложбеног одбора Средишњег Савеза ловачких удружења Краљевине Југославије г. Др. Алфонс Шемпер, уредник „Лов. Риб. Вјесника“ из Загреба.

После уводне речи приказаће дирекција „Ураниа“ биоскопа 3 ловачка филма, од којих је нарочито интересантан онај са наше Обедске баре, који приказује снимак живота птица на тој ретко интересантној бари.

Улазница за овај Матине је 5 динара.

Ловци и неловци посетите ловачке приредбе!

Обилат лов у Кикинди 3-1 1937 год. 1.658 зечева

Привредни значај сталне изложбе и сајма приплодне стокe у Новом Саду

Стална изложба и сајам приплодне стокe, која је основана пре седам година у Новом Саду, дошла је као неминовна потреба рада на унапређењу сточарства, нарочито што се тиче племенитих врста стокe. Наши пољопривредни стручњаци и економисти увидели су да без сталне изложбе и сајма приплодне

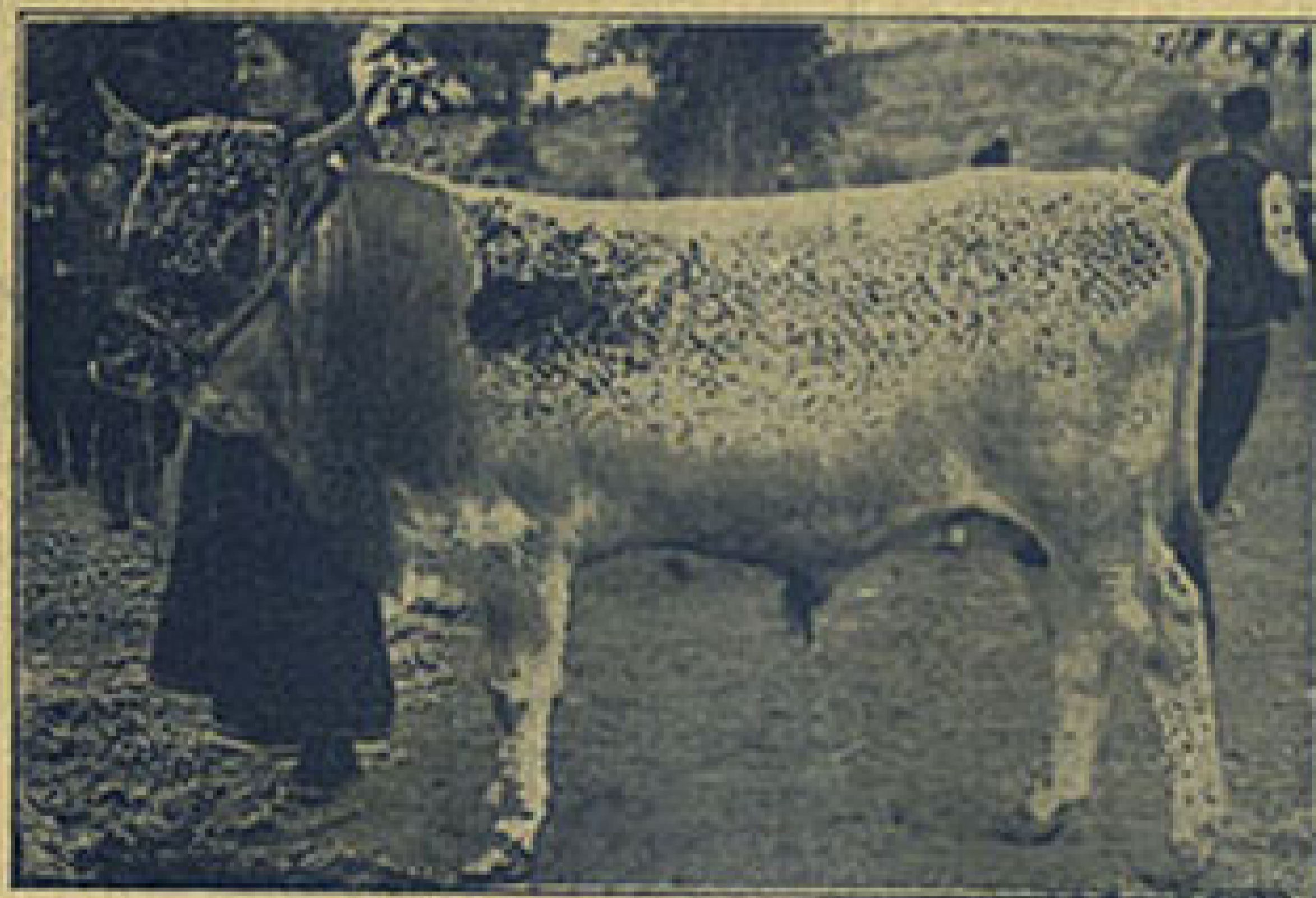
чарства у нашој земљи, сведоче многа чињенице и резултат, које је она до сада дала. Кроз њу је до сада прошло на стотине хиљада посетилаца пољопривредника, који су имали могућности да се упознају са стањем сточарства у појединим крајевима наше државе, и да се користе стеченим искуством,

Бела немачка оплемењена свиња на станици Пловдив (Бугарска)

стокe, која има да буде смотра напредног сточарства, не може бити говора о неком планском и систематском раду на унапређењу сточарства. Јер, сталне изложбе и сајмови имају да, из године у годину приказују стање у каквом се налази сточарска грана пољопривреде наше

које добијају посећивањем тих изложби. На досадашњим изложбама продато је преко 10 милиона динара приплодне стокe, коју су откупљивали земљорадници, уз помоћ Министарства пољопривреде и Банске управе Дунавске бановине. Кад се узме у обзир да је то

Домаћи бик из ловешког округа

земље, затим да дају могућност да се на њима врши одабирање одгојених приплодних грла. Тако и купац и продавац имају од тога користи, јер је купац у могућности да набави грло које му треба за приплод, а одгајивач опет да пласира, и по бољој цени оно што треба за приплодни материјал. На овај начин, стална изложба и сајам врши ону корисну функцију посредника између купца и продавца, чиме доприноси општем, знатно бржем повећању приплодног материјала, општег унапређења сточарства.

Да изложба и сајам приплодне стокe у Новом Саду има велики значај за напредак сто-

све приплодна стока, онда нам мора бити јасно: колико је за то време учињено на унапређењу сточарства у нашој држави, а то значи, у исто време, и повећање народног богатства уопште. Тиме наша држава стаје у ред земаља са напредним сточарством, са којима може да води успешну конкуренцију на иностраним пијацама.

Ево, у томе лежи велики значај новосадске изложбе и сајма приплодне стокe, како са гледишта интереса Војводине, тако исто и целе наше државе.

Поред сточарства, ова изложба је од значаја и за друге гране пољопривреде. Од прошле године Изложбени одбор је у

Гидран „Климент“ пешинијер ергеле „Клементина“

оквиру ове изложбе и сајма организовано и оделење виноградарских производа. Треба знати да се виноградарством бави на стотине хиљада наших земљорадника, махом оних средњих и малих економија, који су доведени у тежак положај због слабе потрошње вина, чему је

Поред изнетих значајних напомена о овој изложби и сајму у погледу унапређивања сточарства и виноградарства не треба потценити и важност живинарства, јер је и оно у билансу извоза наших пољопривредних производа важан фактор.

Расплодна крава сименталске расе, I награда одгајивач Милан Бељански из Пашићева — Сточарска задруга Пашићева

опет много кривце до слабе пропаганде потрошње вина, нестручно спремања виноградских производа и недовољно стручно одабирање (типизирање) вина. Услед тога, наша вина, иако би могла бити доброг квалитета, имају слабу прођу на иностраним пијацама. Зато је од похвале рад приређивача новосадске изложбе и сајма стокe, да ова, у свом оквиру, има и сталну изложбу вина.

Овом сталном изложбом и сајмом приплодне стокe, изложбом вина и живинарства, Нови Сад и његови вредни пољопривредници су и овде први у иницијативи и акцији за подизање општег народног напретка. Њихов рад даје потстрека и осталим пољопривредницима у другим, мање напредним крајевима, у подизању пољопривредне културе и повећању народног богатства. О.

Новосадске вести.

— Изложба слика. Од данас је отворена у старој згради Матице Српске изложба слика г. Петра Тијеша, академског сликара. Изложба ће трајати до 30 априла 1937 године, а отворена је од 9—12½ пре подне и од 2—6½ по подне.

— Севона на Јадрану већ је почела. Већ је стигло стотину странаца из разних земаља. Поводом тога „Билдервохе“ (Нови Сад) у свом најновијем броју (16) доноси један подужи илустровани чланак о лепотама

нашег Јадрана. И старе и младе интересираће једна четврт кроз музеј Карла Маја, чувеног писца пустоловних романа о Индијанцима и т. д., који су преведени на 17 језика те још и данас заносе омладину. Богати садржај листа у слици и речи доноси осим тога још за сваког по нешто: моду, кућанство, практичне савете и т. д. слике и штиво за омладину, филм, роман, загонетке, мемоаре, радио-прилог и друго. „Билдервохе“ добија се у свим кносцима и трафикама те стаје 3 динара.

VII. МЕЂУНАРОДНА ИЗЛОЖБА

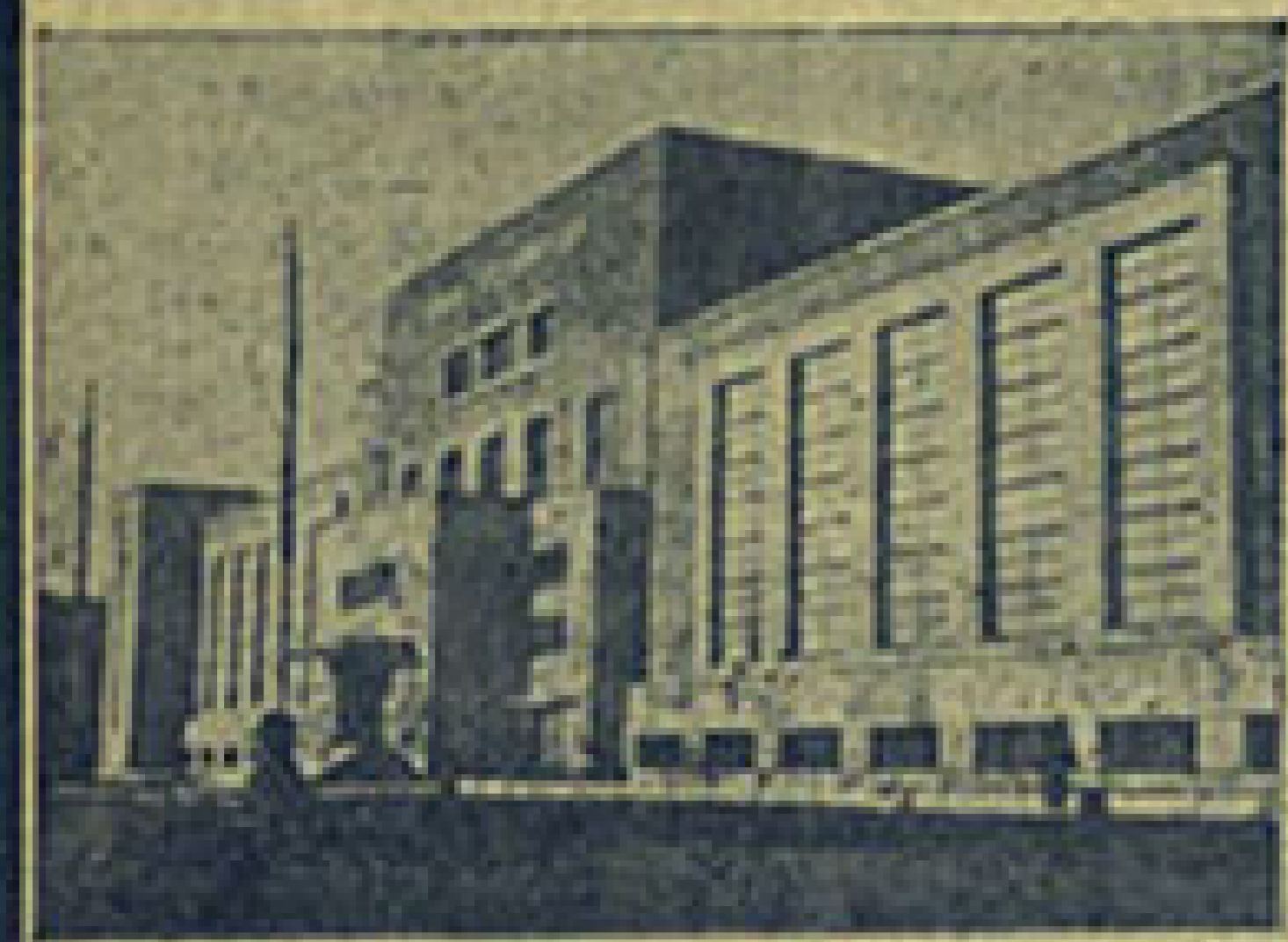
и сајам приплодне стокe, живине, вина и Савезна ловачка изложба у Н. Саду

Телефон
24-06 и 33-85

од 17 до 21 априла 1937 год.

Телеграм адреса
„Изложба“

Повластица у вожњи на државним железницама 50%. — Адреса: „Изложба“ Нови Сад

КРАЉУ УЈЕДИНИТЕЉУ

У пажњу посетиоцима Седме међународне изложбе и сајма у Новом Саду!

Немојте пропустити прилику, да после прегледа изложбе не посетите и прегледате **НАРОДНИ СПОМЕН-ДОМ КРАЉУ УЈЕДИНИТЕЉУ**, који се налази преко од градског парка, у коме се Дому поред осталих дивних просторија налази и модерно уређени

РЕСТОРАН

у коме је заведена права домаћа кујна, првокласна разноврсна пића. Одлична гласба. Послуга брза и тачна. Цене врло умерене. С поштовањем **МАНЕ БУБАЊ**, угоститељ.

Значај виноградарства

Неговање и одгој вивове лозе у нашем народу имали су од увек велике предности код наших пољопривредника. Производња вина била је на пристојној висини и наша земаљска вина имала су одличну проћу и уживала солидну репутацију не само у земљи већ и у иностранству. Наше грожђе за јело такође је у иностранству увек радо трошено и његова производња је задњих година нарочито повећана с обзиром на околност, да се вино услед царинских заштита слабо може извозити, а произведене количине не могу се све у земљи утрошити.

У нашој Краљевини има засађено преко 220.000 хектара вивове лозе разних врста и квалитета које даје одлична вина и грожђе за јело. Раније, култура вивове лозе била је разноврсна, док се данас њој поклања далеко већа пажња, јер су наши виноградарски, било лично, било кроз своје одлично уређене виноградарске задруге успели да обраде првокласне културе вивове лозе оплемњене и одлично неговане.

Насупрот томе њиховом труду, свима њиховим настојањима да квалитетом својих вина и грожђа осигурају проћу и конкуршишу суседима не успевају, јер су им континенти за извоз јако ограничени те су, услед немогућности да сву произведену количину пласирају у земљи, дају вино у бесцење те тиме осетно штете не само њихова гавдинства већ и државни фискус.

Наша земља је обилата у вивородним крајевима и тој грани пољопривредне производње треба омогућити пун развој, како би могла користити националној привреди. Виву треба безусловно омогућити што јачи извоз и кроз њега осигуравати пијавце нашим произвођачима. Сама та околност учиниће, да се они међусобно такмиче и кроз ту утакмицу негују и проивводе ове врсте грожђа и вина, које имају најбољу, најсигурнију и најуноснију потрошњу што би безусловно довело до тога, да добијемо две, највише три врсте грожђа и вина, на супрот данашњим доста бројним врстама.

Виноградарство је потребно одржати и заштити чим пре јер је оно богат извор народног благостања. М.

Велики сајам књига издавачке књижаре „Славија“

Држимо, да у данашњем времену није потребно говорити о томе, шта значи читати књиге? Користи од њих осетио је свако, било да је сам читао, или да је видео друге шта су путем књиге стекли. Али ако поштовалац књиге није у месту где се она издаје и штампа, циљ му је да је што брже и редовно добија преко својих месних књижара.

Г. Владимир Лежимирац

У великим и модерним државама, где је у широким масама књига нашла своју пуну примену и разумевање, где се на њену васпитну страну много полаже, општине саме оснивају своје библиотеке, или потпомажу оснивање других приватних друштвених библиотека и путем истих, кроз књигу негују, васпитавају и подижу просветни ниво својих грађана.

Једна модерно и лепо уређена књижара, која се још увек то бави и издавањем, у једном граду као што је наш, значи велику добит. Захваљујући једном таквом предузећу, читаоцима је могуће да најлакше, најбрже и најјефтиније и непосредно дођу до своје лектире, било да је она забавна, поучна, научна или стручна.

У нашем граду то питање је већ одавно решено. Господин Влада Лежимирац — због њега ово и пишемо, схватио је свој књижарски позив заиста онако какво му се пажња мора безусловно посветити — озбиљно и стручно. И онај које једном у његовој књижаре био видео је не само једну отмено уређену радњу те врсте, већ и то, да она користи читалачкој публици у веома великој мери, трудећи се да је задовољи и да јој и смисао за књигу подигне и развије.

Књижара „Славија“ не пропушта ни једну ново изашлу књигу ма где, а да је у најкраћем могућем времену не набави и у свом излогу истакне. И то без обзира, за коју врсту читалаца: ђаке, професоре, ученике, философе, стручњаке

и т. д. Сем тога „Славија“ је до сада и у своје властито издању штампала велики број лепих научних, стручних и практичних издања, која су наишла на веома леп пријем код читалачке публике.

Смисао љубав и разумевање које г. Лежимирац посвећује своје књижарско-издавачком позиву дали су му подстрека, да је у својој предузимљивости, а све у жељи да читалачкој широј публици омогући што тешњи додир са лепом књигом, недавно, поред своје одличне и богато снабдевене књижаре, отворио у Новом Саду и филијалу, у улици Краља Петра I која ниуколико не изостаје за великим и модерним књижарама у Београду, Загребу, Љубљани и другим већим местима нашим. Поред онога укуса, који је специјална одлика г. Лежимираца, он је своју филијалу исто тако као и главну радњу снабдео првокласним и разноврсним издањима свих врста књига тако, да је она у ствари један сталан сајам — изложба лепе и укусно опремљене књиге.

Сви љубитељи књиге, сви они којима књига чини задовољство, било да су из Новог Сада или ван њега, не би требали да пропусте прилику, а да не посете и књижару „Славију“ где ће свакако бити у свима својим потребама подмирени. Ј.

Посебним возом у Будимпешту

По одобрењу надлежних власти прирећује Друштво Путник друштвено путовање посебним возом у Будимпешту у међувремену од 6 до 11 маја 1937 године за време одржавања у Будимпешти велике међународне изложбе и интернационалне погOMETНЕ утакмице између репрезентације Југославије и Мађарске.

Цена возње за тамо и натраг: у III класи само Динара 220 — у II класи само Динара 300 —

За ово путовање није потребан лични пасош, пошто ће учесници путовати колективном путном исправом за које је потребно само набавити уверење месне полицијске власти да нема никакве запреке за учествовање у овом излету.

Уверење о плаћеној порези није потребно.

Проспекти и све информације се добијају и пријаве примају код свих бироа *Путник*, а тако исто и код свих месних организација *Друштва Фрушка Гора* и то до 30 IV 1937 године.

ЗАДРУГА ЗА ШТЕДЉУ И КРЕДТ СЛУЖБЕНИКА ГРАДА НОВОГ САДА

П О З И В

на вавредну скупштину Задруге, која ће се одржати 28 априла о. г. у 5 сати по подне у већници палате Краљ. банске управе са овим дневним редом:

1) Избор Управног и Надзорног одбора.

Нови Сад, 16 априла 1937 г.

Потпредседник,
Др. Глиша Марковић с. р.

31 КОМАД ЗВОНА
У ТЕЖИНИ 7460 Кг.
СВА МИЛОДАР

БЕЛКОМО ПОЧИТЕЉ КРАЉА

АЛЕКСАНДРА I.

ТРАЖИТЕ ПОНУДУ!

ЗВОНОЛИВНИЦА I

ИНЖ. П. ЈОВАНОВИЋ
НОВИ САД

ДА ЛИ ЗНАТЕ, ДА КЊИЖАРА „СЛАВИЈА“ има све савремене КЊИГЕ? Пашићева и Краља Петра ул.

У пушача свеж дах,
уста здрава
Јер он стално
ОДОЛ употребљава

Ј. ИСАКОВИЋ,

НОВИ САД, Браће Рибникара улица бр. 5. — Тел. бр. 21-48.
Увоз и извоз Петролеумских продуката.

Неизоставно посетите Помодно Мануфактурну и платнарску трговину
МИЛОША М. РАЛЕТИЋА

НОВИ САД

Краља Петра 2-4
 преко пута Владичавског двора

где ћете наћи огроман избор **сопствене фабрикације свиле**, у разним модерним тканинама. Мушких и Женских штофова за костиме, хаљине и одела. Плишаних и штофаних чаршава, Завеса, Тепиха, Платна памучна и ланена, дамаста у боји и бела у свима ширинама, Зефира, Кретона, Гренадина, Штофа за намештај и све остале мануфактурне робе.

Дођите и уверите се о избору модерних тканина као и о јефтним ценама

СРПСКА ТРГОВАЧКА БАНКА Д. Д.

У НОВОМ САДУ

Филијала у Ст. Футогу

даје зајмове по меницама и текућим
 рачунима уз најповољнију камату.

Купује и продаје девизе и вред-

:: :: :: носне папире. :: :: ::

Обавља све банкарске послове.

ХЕРМИНА ВАЈС

ФАРБА

ЧИСТИ КЕМИЈСКИ

107 ГОДИНА

ХОТЕЛ СЛОБОДА

НОВИ САД Тел. интерурбан

Прворазредни хотел у центру града
 Текућа вода — Централно грејање

РЕСТОРАН

ВАРИЈЕТЕ

КАФАНА

Прворазредна кухиња одлична пића
 Дневни пансион почев од Дин. 56.—
 Мени ручак или вечера Дин. 13.—

КОНТИНЕНТАЛНО А. Д.

за трговину жељезом

Филијала НОВИ САД Дунавска ул. бр. 1.

Богато стовариште свих врста алата
 за винограде, воћњаке, вртове итд.

Велики избор

Солидне цене

„АУТОКАР“

::: Трговина аутомобилског прибора :::

Н. САД, Трифковићев трг 5.

ЗАСТУПНИШТВО **ОРЕЛ** АУТОМОБИЛА

Стално стовариште Continental гума, Gargoule Mobil уља, Варта акумулатора, Тунгсрам сијалица, СКФ кугљ. лежаја и свеукупног ::: ::: аутоприбора. ::: :::

ТЕЛЕФОН: радња 30-61, стан 34-61

ГРАДСКА ПЛИНАРА, НОВИ САД

Творница: Тел. 25-42. — Пословница: Тел. 29-71.

Употребите у кућанству

ПЛИН

јер радите чисто, брзо и
 јефтино! — Плиски кокс
 ::: је најбоље гориво! :::

Продаје се у плинари и пословници
 уз најповољније цене.

ВАЖНО ЗА ПОСЕТИОЦЕ ИЗЛОЖБЕ

Сваки излагач и посетилац
 изложбе добија 5% попушта у
 познатој галантеријској радњи

ЛАФАЈЕТ

НОВИ САД, до „Апола“ кина
 Препоручује своје богато стовариште женског и мушког рубља као и чарапа. Конкуренција искључена

НАЈБОЉЕ ДОМАЋЕ ШТОФОВЕ ЗА ОДЕЛА И ПРОЛЕТЊЕ КАПУТЕ

набавићете по
фабричној цени
у продавници

ВЛАДЕ

ТЕОКАРОВИЋА и К^о

Н О В И С А Д

Трг Ослобођења 3.

Телефон 23-83

Телефон 23-83

ХОТЕЛ

„Краљица Марија“

НОВИ САД, Трг Ослобођења - Центрум града

75 гостинских соба. У свакој соби текућа
топла и хладна вода. Кафана и ресторан
првог реда. Летња и зимска башта. Кли-
залиште. Пансион почевши од Дин. 75.—

Мени Дин. 15.—

Концерт свако вече од 8.30 часова

Градска Штедионица у Новом Саду

Бави се свима банкарским пословима, а
нарочито **прима улоге на штедњу**
за које пружа потпуну сигурност, јер за
исте и њихово укамаћење **јамчи град**
Н. Сад са целом својом имовином

Градска гаранција — најбоља гаранција

Родитељи учите своју децу штедњи!

Узмите деци касице за штедњу!

ПРОМЕТНА ЦЕНТРАЛА

ЗЕМЉОРАДНИЧКИХ ЗАДРУГА У Н. САДУ

Грчкошколска 9

Телефон 30-02

Има на складшту и набавља
за земљорадничке задруге и
њихове задругаре: најсаврше-
није тријере, ветрењаче, круња-
че за кукуруз, сечкарице за
репу и сламу, муљаче за
грожђе, пресе за грожђе, пр-
скалице за винограде, плугове
Еберхардове, дрљаче и бране
свих тежина, сејачице за све
врсте житарица.

Задругари! набављајте потребне
вам справе код Прометне централе!

KOMMISSIONSGESCHÄFT

KOMISIONARSTVO ZA SVINJE, MAST I
SLANINU

Strasser & K^о

WIEN (Beč) III Zentralviehmarkt St. Marx

Telefon: U-11-2-81

Adresa za telegrame:
Strasser St. Marx — Wien.

Adresa za pošiljke:
Lebende Kälber, Schweine und Schafe:
Wien — St. Marx

Ако посетите Нови Сад, требате видети и помодну радњу у велеградског стила

КЛАЈН ЕУГЕНА

НОВИ САД, Кр. Александра 8

Чарапе, рукавице, рубље и кратка роба

Банка и мењачница

ЛУСТИГ ЛАЈОШ

НОВИ САД
Кр. Александра 13.

Купује и продаје
вредносне парире
валуте, дукате итд.

Главни овлаштени
продавац срећака
држ. класне лутрије

ТЕЛЕФОН:

Капцеларија: 22-03

Стан: 22-02

Врбица је дечја слава
Оделца за њу има
ТИВАР права!

ТИВАР *одела*

Пољопривредни Гласник

Велики илустровани пољопривредни стручни лист

Поучник за ширење практичног знања у пољопривреди.
Основан 1921 излази двапут месечно.

Годишња претплата: за друштва, општине, школе, читаонице, и предузећа 160 дина, за остале 130 дина.

На „Пољопривредном Гласнику“ сарађују преко 300 најбољих наших пољопривредних стручњака, а леп број и иностраних агрономских капацитета светског гласа. Ова богата сарадња најодличнијих представника пољопривредне науке и праксе најбоља је гаранција да ће читаоци наћи у овом листу најтемељније расправе, најбоља упутства, најпоузданије стручне савете и обавештења о свима питањима свих грана напредног рада у пољопривреди.

Велику корист пружа овај лист сваком сталном читаоцу и претплатнику који пажљиво прати све оно што овај часопис доноси из пера најпозванијих.

Лист је илустрован скупом сликама из пољопривреде; штампа се мешаво ћирилицом и латиницом.

Најгоднији лист за све пољопривредне огласе, јер се штампа у великом броју примерака и чита у целој држави.

Уредништво и администрација „Пољопривредног Гласника“
Нови Сад, Сремска ул. 8.

Тражите богато илустроване каталоге „Кулпин“ творнице

КОНЗЕРВА Д. Д.

у Новом Саду,

да имате преглед, како многобројне и лепе конзерве произвађа творница и у промет ставља. Марка „КУЛПИН“ јамчи за чисту производњу, најбољи квалитет! Тражите дакле свугде и увек

„Кулпин-Конзерве“

ЦАКОВИ, ЦИРАДЕ, КАНАП

најјефтиније код

АВРАМА ШИФА

НОВИ САД, Краља Петра II ул. 22
Позајмљивање цирада и цакова
Извоз кудеље и кучине
Телефон: број 24-03 – Брзојави: „Јутешиф“

ПИЈТЕ ДУНЉЕРСКОВО ПИВО

ПИВАРЕ:

ПЕТРОВГРАД-ЧИБ

Стовариште Нови Сад, Телефон 21-47.

МИ НЕ ПОВИСУЈЕМО

ЦЕНЕ!

Цене нашој обући у продавницама остале су исте иако су сировине знатно поскупиле.

Држаћемо исте цене све дотле, док имамо старе залихе сировина, које смо набавили уз јефтиније цене.

Бановинску трошарину убиремо посебно од муштерија само зато, што у калкулацију нисмо урачунали бановинску трошарину, а наше цене су тако ниске, да не могу поднети нове намете.

Поверење наших муштерија стекли смо нашом солидношћу, а томе принципу остаћемо и надаље верни.

Наша муштерија — наш господар!

Вата